

L 486
6.257(D.)

Domnul G. Ionescu
fost profesor școlar de
Muscel.

RĂDULESCU-CODIN

In semn de stima
și admiratie

Codin

O SEAMA

DE CUVINTE

DIN MUSCEL

CU O INTRODUCERE

DE

Dr. GUSTAV WEIGAND

EDIȚIA I.

CAMPULUNG

TIPOGRAFIA ȘI LEG. DE CĂRȚI, GHEORGHE N. VLĂDESCU

— STRADA BĂRĂȚIEI No. 3. —

DONATIA

G. D. Scaba

1941

11 106.257/2)

PREFAȚA

În Toamna anului 1899, cutureerând teritoriul Muntemiei, am fost și în comuna Priboeni, locul de activitate al D-ului Rădulescu-Codin, care cu aceeași ocaziune mi-a arătat o colecțiune de cuvinte dialectale din acel ținut, dintre care unele îmi erau necunoscute, altele aveau însemnări mai mult sau mai puțin neobicitnile, iar altele erau într'adever din acele cuvinte, care se pot găsi în ori-ce dicționar. Am îndemnat pe D-l Rădulescu să continue lucrarea sa, și de va fi posibil să o publice, căci toți cei ce se ocupă cu limbile romanice, pot trage un folos din ea.

Cea ce este greu și chiar imposibil pentru mine, este tocmai aflarea cuvintelor dialectale în comunele cercetate. E număr o întâmplare, dacă câte odată întâmpin un cuvânt dialectal, mai interesant și nu pot face mai mult sau mai puțin, în scurta mea ședere într'un loc, de cât a fixa pronunțarea și cel mult a scoate la iveală abaterile cele mai vădite în flexiune.

Textele adunate servesc mai cu seamă sintaxei, iar studiul lexicografiei trebuie lăsat în seama acelorora, care ședând mulți ani în același loc, au ocaziune să cunoască toate cuvintele poporului. Și cine ar fi în stare să facă mai bine aceasta de cât învățătorul? Cu mare bucurie pot constata, că această clasă atât de importantă pentru înaintarea culturală a unei națiuni și îndeplinește și vrea să și îndeplinească, cel puțin în general, datoria din toate pelerile.

De șase ani încoace am petrecut câte trei luni în fie-care an prin satele românești și am cunoscut sule de învățători. Trebuie să mărturisesc, că am admirațiune pentru învățătorime, care din mare iubire către popor și abnegațiune către patrie, adesea în împrejurări foarte grele și neplăcute, se sacrifică pentru binele poporului.

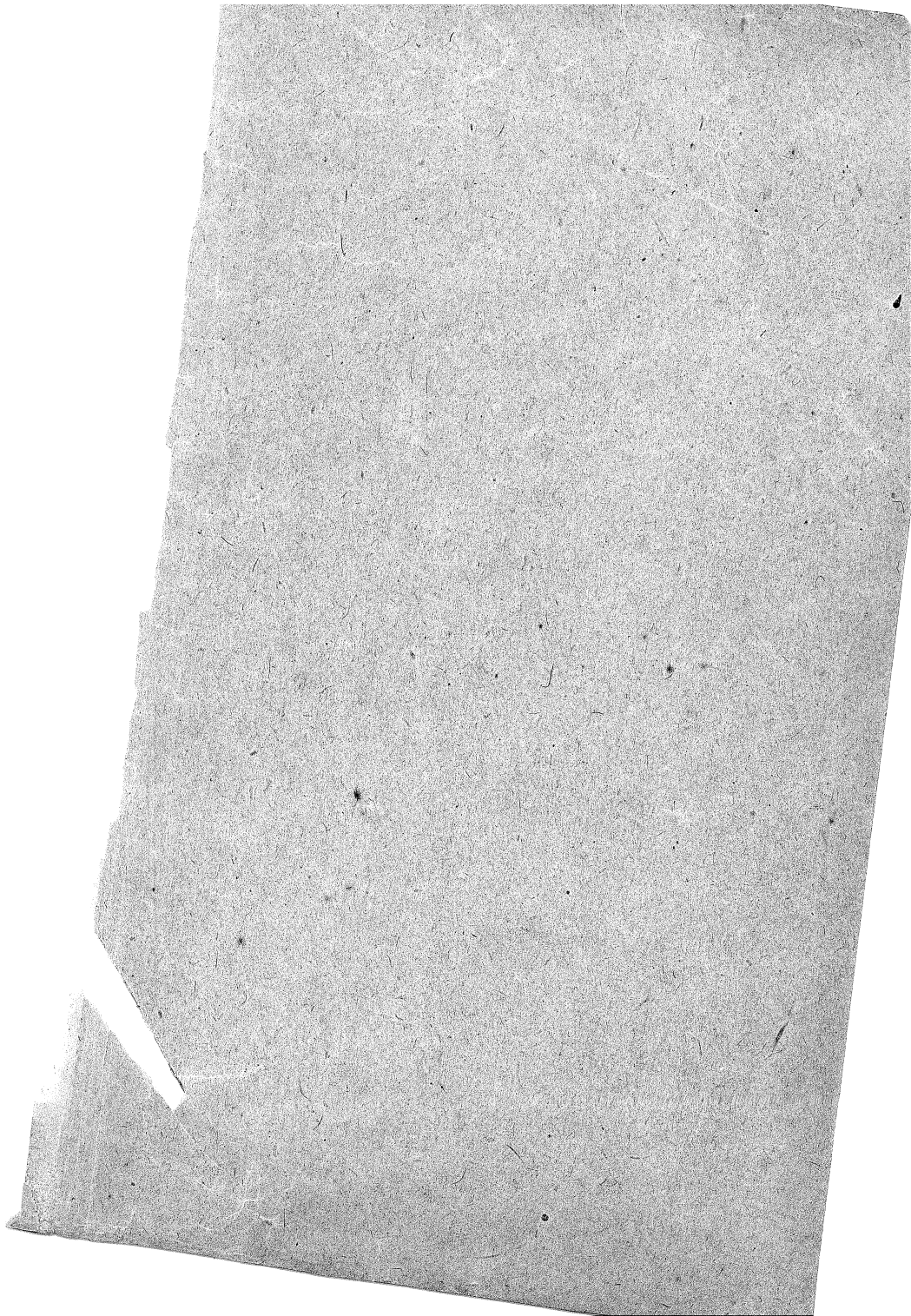
Eu personal mă simt dator a mulțămii în particular învățătorilor români, căci nicăieri n'am găsit mai multă pricepere și mai mare sprijin în cercetările mele, de cât tocmă la învățătorii, cărora le-am fost oaspete în locuința lor adesea foarte mică și sărăcăcioasă, dar foarte curată.

Ași dori ca exemplul D-lui Rădulescu-Codin să găsească mulți imitatori și cred că

*Șezătoarea D-lui Gorovei sau altă revistă
va publica cu plăcere colecțiunile învățătorilor,
având în schimb mulțămirea, că cu aceasta
aduc un serviciu științei.*

Lipsca, 1 Maiu 1901.

Gustav Weigand.

A

Aba-mă — Expresiune cu care facem atent pe altul la începutul unei convorbiri: «*aba-mă de câți ani ești!*»

• **acira** (a) — a sta pe lângă altul cu toată că e sfătuit să plece: «*Nu mai acira pe lângă mine că n'o să-ți tot dau ocol ca la oala cu borș*».

adiba (a sta) a sta pândind orice mișcare cu nerăbdare.

• **aduce** (a) a semăna: *vezi, cum aduce cu frate-meu*.

aferim — Expresie întrebuintată ca «Doamne ferește»: «*Aferim d'ășa om!*»

afiroși (a se) — a se sfârși încetul cu încetul: «*De unde tei, nu se mai face la loc; s'afiroșește*».

afiroseală — Sfirșenie.

ageat — aminte: «*Mi-e ageat*».

— **ainine** — anine, arin.

ainina (a se) — a rămâne spânzurată de cră-

cile pomului (o sburătură): *s'a arminat acolo, n'avem cu ce măi sburăhuri*.

alimonit — afurisit.

alimăni (a se) — a se stabili într'un sat — unul venit așa din lume.

albini (a) — 1. A da la ivăală. 2 A crește a se învoalbe, a se desvolta. 3. A da spre bine omul bolnav: *A dat Dumnezeu că a început să măi albinească, săracu!*

albu — mălaiu Fig. *N'ăi vëzut albu 'n căpistere.*

albineață — Dare spre bine, desvoltare, creștere, involbare.

ambar — hambar pentru bucate.

alam — fericit: *«alam de el».*

aleam (de) — de pricopseală: *«Nu-e de aleam».*

alici (a se) — 1. A se îndrepta vremea, pământul, omul după boală. 2 A se cunoște un lucru măi distinct dintr'altel.

alivăni (a se) — (a se) duce în lume fără a-i-se da de rost.

amanz-amanz. — Cuv. cu care spui că vrei binele cuiva: *«Eu amanz-amanz». «și lui mică nu-ți pasă».*

amur — ibomnic.

Ex. Plânge-mă frunza bradului

De dorul bărbatului

Și frunza aîninelui

De dorul amurului...

(Poes. pop.)

apesti (a) — a măi amăna cui-va datoria: *«Măi apestește-mă, nemișorule, că nu fug din sat».*

apîrr... (interj) — Cuvînt cu care se isgonește vitelul, la muls.

apșoră — diminutiv de la apă.

Ex. ... Jos măi jos că se lăsară

Cu *apșoară* 'nriurără Luară *apșoră* 'n gurișoră
Pietricele-mi răsunară, sau:

Boeri mari se deșteptară.. Pietricele 'n degețele...

(Colinde).

aromi (a) — 1. A-l lua de minți. 2. A-l adormi

Ex. Puțin somn il *aromia*

Dar urit vis că visa

Și mare se deștepta,,

(Balade : Radu lu Anghel).

ardica (a) a aridica.

arzoii — un fel de mîncare din lapte fiert și mămligă.

Aștezău — Ajute Dumnezeu. Espresiune întrebuintată de către toți ce trec pe lângă o femeie care urzește pînză: — «*Aștezău*» — «Mulțumim Dumitale».

atirna (a) — (v. a acira).

Ata — Safta (nume propriu).

ată-l și **ată-te** — bată-l și bată-te.

a'neoa -- adu încoa.

avalet — Zeciuială ce se ia celor ce fabrică țuică la povernele altora; plata fabricatului.

B

babe — stîlpii ce se pun la porți.

babite — 1. un soi de ciuperci ce cresc

la rădăcina nucilor. 2. boală cu ametele și urlete prin cap. Fig. *Are babețe* (de unul ce se supără din or-ce lucru).

băcîui (a) — a tot veni la altul, într'o afacere: «*e-o săptămână de când băciue*».

Bacriu — 1. Nume de țigan. 2. Epitet dat unui bătauș.

barloiu — bolnav mare.

Băloiū — nume de țigan.

bălos — scîrbos.

barangă — epitet dat unuia ce face gura mare.

bărăngi (a) — a striga în gura mare, fără rost.
«*Ho, creștine ce tot bărăngești?*»

bășcălui (a se) — a se despăți unii care au avut toate în comun, rămînînd fie-care cu partea ce i-se cuvine.

bălmăji (a) — a vorbi incurcat.

bălmăjit — incurcat în vorbire, peltic.

bărdacă — boalcă mică.

bășcău — prost.

bălti (a se) — a se surpa ceva, așternîndu-se la pămînt.

batal — 1. țap pentru prăsilă. 2. cu tot dinadinsul: «*stă batal pe lucru*».

batic — embatic.

Bau — numele unei văi (în Beleți) care, zice că, ar fi fost locuită de mulți lupi.

bedreag — 1. un fel de scaun pe care se obădează roatele. 2. poreclă.

beldie — prăjină mare pentru bătaie.

beleaja {
beleuză { (V. bășcău.

berbeacă — Căciulă mare și lățosă. Unele servesc să bată oile când căpiază

berbec — Unealtă cu care se bat în pământ picioarele podurilor.

berbecana — numărul 4 în jocurile de copii.

(O variantă).

beucă — 1. hățș de pădure. 2. ochiș făcut de apă. 3 localitate.

bibă — gropiță în care își pun copii cio-megele în jocul «*d'a purceaiă*».

bii...bii!... (interj). — vorbe cu care se strigă puii de curcă.

Bica — nume de femeie

Bică — nume de familie.

bic!... — imitarea bătăilor inimii într'o afacere mare.

bîdihală rachitism.

bîgă dușmănie: «*P'ala să nu-l crezi că el are bîgă pe mine*».

bîjbă — oală mare.

bîldir — burtă: «*Strînge bîldirul*». zice mama, copilului când îl încinge.

bîșag — iarbă mărunță și deasă.

Bîră — poreclă.

Bîrș — } v. Bîra.

Bîreciș.

biză — albină.

bizar — încrețitura din prejurul gîtului.

bicîi (a) — a bate (inima).

bleandă — prostănac

bleastă (a face) — a suge tot suc dintr'un lucru ôre-care: «*l'ai făcut bleastă*».

- bleav** — bleaŭ: bucata de fier ce îmbracă osia carului. Fig. om nepriceput; bleav.
- bleoiŭ** — (v. bleandă).
- blidar** — 1. poliță pe care se așează bli-
dul (vas de lemn) 2. nume de om. 3. Cel ce
face blide
- blidăruș** — diminutiv de la blidar.
- blojde** spărturi din lemn strimbe.
- blojdi** (a se) — a se surpa.
- blot** — (v. bleandă).
- boală** — vită nărăvașe.
- Bobreajăn** (serb) — Pobrjenie (schimbarea
la față).
- bobi** (a) a afla urma cui-va.
- bobolnic** — burueni ce cresc prin apă (pl.
virace).
- bobar** — cel ce ghicesce în bobi; fem. bo-
băreasă.
- boaită** — epitet cu care se adresază cine-va
țiganilor.
- boată** — 1. belea. 2. nume de om.
- boboașat** (ad.) — bumben, umflat.
- bobleț** — (v. bleandă și bleot).
- boaghe** — negură.
- bocciu** (d) — strâmb; fem. boccie
- bocii,...bocii** (interj.) — așa se strigă bo-
bocii de gâscă.
- bolboia** (a se) — 1. a se uita urit pe altul
1. a se umfla ochii
- bolbotine** — poame.
- bold** — cuiu ce se bate în capul căpăținii
de la roată. Fig. înțepătură cu vorba: «am
văzut că mi-ai dat un bold».

(în) **boldori** (a) — a înfășura bine, de jur împrejur.

bomboană — epitet dat femeii care pe nedrept îngină cuvinte de nemulțumire.

boloată — mocirlă multă.

bolun (adj) — nesimțitor.

bontoc — vârful lingurei de găurit (un fel de spițelnic).

Bondoc—1. nume de om. 2 (adj.) scurt și gros.

boreasă — femeie măritată (nevastă).

borăi — copii de țigan.

boroncăi (a se) — a provoca la luptă un bou pe altul

boroghine — (v. bolbotine).

borondoc (adj). — mititel și iute.

borcăneciū — dim. subst. *borcan*.

boșcă — bordeiū făcut în pământ pentru păstrarea legumelor pentru iarnă.

boștină — rămășiță la stoarcerea mierei.

botes (adj) — cu nas diformat.

boțoiū și boțircă — porecle.

boțogaș (adj) — cel ce face boațe (belele).

brăcinar—1. una din părțile căruței (la capul proțapului) 2. sfără de încins peste pantaloni.

brăcie — dim. subst. brăcinar.

brațic — dim. subst. braț

breana — mreană (pește).

brenița — dim. subst. breană.

Ex. „Tot mă 'ntorc,
Și iar mă 'nvolv
Ca vîltoarea 'n cea grădină
Ca *brenița* 'n apă lină
Ca vaca pe bătătură.

(Colinde).

bridinea — bidinea.

brîneciū și brîneț — dim. ale subst brâu.

Ex. Sumete-mi, mândră, *brînețu*

Că mă suvoalbe Lotrețu.

(Balade : Ghiță Cătânuță).

broască—1. unealtă pentru netezirea scândurilor. 2. boală de gură a vitelor.

brotac — termen de moară.

bruslui (a) — a certa pe cine-va; *brustui* (a) în alte părți.

brusturi — (v. bobolnic).

bucea — cerc de fier ce se pune la capete căpăținei roatei înăuntru.

bucen — bucium.

bucina (a) — a buciuma

buduroiū — un vas — în formă stupului — în care se stringe cenușa; se pune și pe *crintă* la fabricarea săpunului.

burduși (de brânză) — burdufuri.

Ex. Bărbată-i nevasta mea,

Bărbată-i dracu's'o ia:

Pină țese-un cot de pînză,

Mincă cinci *burduși* de brînză.

(Horă).

burduși (a) — 1. a bate pe cine-va așa ca să-i fărîmi oasele: «*La burdușit cu bătaia*».

2. a strica tencuiala după pereții unei case.

C

Caciorî (a se) — a da 'n copt poamele.

Cacoveanu — poreclă.

cadel — 1. (ad.) smintit. 2 poreclă.

caftar — 1 aşchie mare rămasă dintr'un copac tăiat. 2 caftan. 3 Fig. Nici un câştig: «*s'a ales cu un caftar spart în fund.*»

clăcăni (a) a mânca iute, prosteste: «*rate o călcănişi.*»

călcătore-i — elemente ce servesc la încheierea unei case; călcătorile stau de-asupra cosorobilor

calic—(adj.) sgîrcit şi apucător (nucersător).

căliie (apă) — căldică.

călăiale — picioare lungi şi diformate.

călţunar, călţunăreasă — importante personaje la nunţi. Ele însoţesc pe ginere la casa miresei în ziua nunţii. Unul din călţunari duce salba miresei şi—în unele localităţi el e cel d'întîiu bărbat care sărută mireasa, atunci cînd îi dă salba.

caluş — 1. Horă 2 scaunul pe care se pune albia cu rufele.

cămineţ — bolovan lunguet de piatră pus pe vatra sobei de lingă coş (horn); pe el se pun lemnele cu un cap.

caniv-ă (adj.) — leneş.

cantă (femeie) — próstă.

căpcăun — 1 Fiinţă estraordinară care ar

fi mâncând creștini; are două guri, patru ochi și șapte picioare. 2 Unul ce mănâncă mult.

căpeneag — fundul căciulei sau pălăriei.

capovenie — pasărea numită «cap-întortură».

căpețel — pomană mică

capiu \ zăpăcit.

/// **căpușă**—1. mugur la viță. 2. insectă. Fig. sătul peste măsură: «*te-ai făcut căpușă*».

capră — 1. compas la butii. Fig. om mândru: «*o capră*».

căpriorel — dim. de la căprior, (al casei).

căra (a se) — a fugi cit mai în grabă dintr'un loc ôre-care: «*cară-te d'aici*».

/// **carabă** — flueraș făcut de copii din pețiolul foii de dovleac sau soc. Fig. (v. căpușă).

/// **cărcală** — 1. Lucru neisprăvit 2. murdărie.

/// **carau** — 1. smintit. 2 turtit de băutură.

/// **cărițe** — murdărie pe piele; tină.

/// **căscăund** — (v. boblete)

căsoaie ferestruie mică în acoperișul casei pentru a lumina podul; are acoperișul separat.

cășuna (a) — 1. a veni, așa tam-nisam, poftit, nepoftit. 2 a stărui pentru ceva. 3 a învinui pe cine-va.

cățilandru — augmentativ de la cățel.

/// **cățușă** — 1). numele unei localități (Ne grești) 2 el. la căpr. casei și la uși

/// **cătămiiu** — buc. de lemn ce se pune sub buți spre a le ridica de la pământ.

catrafuse — sculele casei aruncate în desordine.

cea—(interj.) cuvînt cu care se mână bou din stînga.

cean-că — ziceam-că.

ceacîr — 1. unul ce se uită urît. 2. fără căpătii.

ceac-pac — nici bine nici rău.

ceair — 1. islaz pentru vite. 2. locul unde se țin porcii.

ceahlău — un lemn legat de spetéză și de leuca căruței; de el se prind caii lăturași.

ceapce (adj.) cu mișcările nesigure.

ceaplaic — 1. Vas de tinichea cu care se pune apă cînd se spală cazanul, la fabricatul prunelor. 2. nume de țigan.

ceatlău — cal înalt și slăbănog.

ceafă — una din părțile jugului.

ceafalan — numele unui român ce-ar fi fost tăiat de Turci, în timpul zaverii în locul numit azi «*Piscul lui Ceafalan*» (com. Beleți).

ceas...ceas... (interj.) — cuv. ce se zic vacii, la muls, ca să stea.

ceardac — 1. coșar format din acoperiș susținut numai de doi pereți. 2. locuință în pădure.

Ex. La *ceardacu* Stanciului
tot Stanciului Bratului etc.

ce-îce — ce zice (cînd voim să cităm cuv. altuia).

cei-cea (interj.) — cuvinte cu care strigăm porcii.

celar — odaie de bucătărie în casele țărănești mai vechi; acele au trei încăperi: tînda celarul și «casa mare». Din tînda puteai intra și în celar și în casă. «*Din tîndă în celar*» (fig.) însemnează: de la un loc la

altul său «de la Ana la Calafă»: *ce mă trimești din tîndă 'n celar? vrei să scapi de mine?..*

cep — 1. cap de viță lăsat împreună cu strugurele și pus spre păstrare. 2. Gaură dată cu spițelnicul la fundul butiei sau butoiului pentru inlesnirea pritocitului. 3. Dopulețul cu care se astupă cepul de la butoiu. 4. Cuiu de lemn ce împreună obezile

cepar — spițelnic pentru găurit.

cemetie — 1. toți cu mic cu mare 2. tot neamul.

cenăcuț — dim. subst. cenac.

ceonae — viță nărăvașă.

ceucă — coțofană.

ciini (a) — a țăcăni de colo pînă colo de foame (vitele).

cinui (a) — a ospăta pe cinē-va.

ciric — codricel: ciric de piine.

cică — mamă mare.

cici (conj) — căci.

cîn — când

cînjău — duriță mică făcută pe furca de tors ca să nu cadă caerul.

cîubăr — vas de lemn, în care se mulg vitele și se păstrează laptele.

ciurucuri — lăpădături.

ciocă — unealtă cu care se string cercurile la buți.

ciolpan — 1. arbore fără crăci 2 om mare și diformat. «*Își cunoște ciōra ciolpanul*» se zice când un copil trage la neam.

ciolpănel — 1 dim. de la ciolpan 2 nume de om.

«Frunză verde dediteț
Cîntă cucu 'n *cîolpănel*,
mî-ascultă mândra la el.

(Cîntec poporan).

- ciolan** — pămînt, cretos.
ciopor — grămadă de ómeni sau de pasări.
ciomp
ciont } (ad), cu vîrful tăiat.
cionti (a) a tăia vîrful
cioropină — 1. porecla la țigani. 2. ciorchină la strugure.
ciofie — păhăruț.
ciofliu — epitet dat unuia ce merge urît.
ciotoiu — hartan
ciuguli (a) — a ciupi.
ciuciulete — 1. ciupercă comestibilă. 2. ud pină la piele.
ciulă — 1. capac cu urechile mici. 2. capră ciulă. 3. nume de țigan (Beleți).
ciupeleg și ciurpetic porecla dată celor îmbrăcați nemțește dar în haine próste.
cîrlan — 1. cal d'un an (la sudul județului). 2. berbec d'un an (la nordul județului).
 Ex. El măre avea să ia sare
 Avea d'un cîrlan, lă mioare
 nici cal, nici *cîrlan*, sau : și bolovan
 cîrlăior d'unan. lă *cîrlan*.
cîrlăior — dim. subst. cîrlan.
cîrcei — insecte parasite.
cîrii (a) — 1. a ține pe cine va cu vorba de azi pe mîine. 2. a *cîrii pe țigani*.
cîriială — 1. încurcătură cu vorba de azi pe mîine. 2. pe datorie (cîriială).

cârnice — fără căpătii.

cîrpător — lopată de scos și băgat turtă 'n foc.. Copiii când « se jură » în joc, zic:

« Jurător
pe *cîrpător*,
ochiu mei,
să sară ai tăi ..

cîrpi (a se) — a se împrumuta unul cu altul.

cîrneciū — poreclă. 2. cosor mic (p. viță.)

cheanturi — 1. locuri înțesate cu mărăcini,
2 dealuri repezi.

chias — poreclă.

chimitir cimitir.

chioarcă — dovleac fiert cu lapte dulce
(mâncare)

chipeș (adj) — înalt și făcut bine.

chioc — gust bun: « *mâncarea n'are chioc.* »

Fig om fără lipiciu (fără chioc.)

chiropaste — năpăstuială pe nedrept: « *te-a ajuns chiropastea.* »

chirpcel-i — țepile de pe trandafiri.

chiscan — nume de om (Furești.)

chișaiū — pământ bun de lucrat: loc chișaiūș.

chișav (adj.) — încăpăținat, leneș.

chișer — lăntuș prin ajutorul căruia se cară din pădure acasă bușteni; tot cu chișerul se împiedică sania la tălpi cînd coboră de pe deal.

chisită — un mănuchiū de teiū.

chită (de flori) — 1. buchet, 2 cu chită = gând rău: *a venit cu chită pe mine.*

clate — grămadă.

- clată** — clanța ușii.
- clătau** — 1 clătau de lupi — adunătură. 2 un lemn ce desparte casa în două, în el se așează ușa dinăuntru.
- clădărie** — mare îngrămălire la un loc: de bureți, de zarzavat, etc. — «*E vr' un burete?*» — «*E, s'ava Domnului, clădărie.*»
- clăpăit** — șgomotul ce facem când mergem sau animalele când mănâncă.
- cleată** — horangicul ce rezultă dintr'o jumătate oca gogoși
- clenciū** — ramură tăiată și uscată și lăsată pe copac
- clie** — adunătură de oameni fără căpății.
- clo... clo** (interj) — cuvint cu care se strigă puii de găină.
- clocă** — cloșcă
- cloncan** — vultur.
- cloț-urii** — frânturi de cărămidă sau de piatră
- clucă** — mai mulți snopi de coceni strinși la un loc.
- cobile** — două lemne unite în formă de unghiū ascuțit pe care se pune plugul.
- cocioabă** — casă mică și prăpădită.
- cociomeață** — (v. cocioabă.)
- cocîrță** — poreclă
- cocîrțăū** — un fel de mîncare (Domnești.)
- cocoli** (a) — 1 a ocoli adevărul, 2 a ascunde pe cine-va
- cocolan** — codru de mămăligă sau piine.
- coclete** — 1. mai multe fructe unite printr'o singură coadă, 2. cocletele *îfelor*.

cofaș (adj.) — nesincer: «*târer cu două fețe.*»

cofășii — minciuni spuse pentru a arunca pe cine-va în cursă; nesincerități.

cofă — vas de lemn cu care se bagă mălaiul în căldare.

colăceri — nuntașii care merg călări.

colaci — termen de moară.

colăci (a) — 1. a găsi un lucru pentru care ai fost însărcinat: «*da de unde îl colăciși așa bine?*» 2. a ști să spue minciuna.

colarezi — lapte cu făină (mâncare.) Fig. minte: «*nu e colarezi la cap.*»

colcot — clocot.

coleseală — bucate fără gust.

colnici (a se) — a se pipernici.

colivar — epitet dat celui ce vrea să aibă ori-ce d'a gata.

coltuc — sculptură în lemn (o buc în formă triunghiulară) la stîlpul casei.

comănac — o ramură de copac curățită de crăci și frunze...

Ex Să mă sui la *comănac*

Să cînt codrului cu drag.

(C. P.)

conace — cele trei părți ale zilei de vară: una pînă la prînz, alta de la prînz pînă la nîmieș și, alta de la nîmieș pînă seara.

copci — gropițe făcute în maluri pentru a înlesni suișul.

copci (a) — a mai subția cu tesla.

copil-ii — ipueții la porumb și la viță, 2 cărlige ce servesc la închiderea porților.

copită — clae de fin.

corcoană (adj.) — Fată corconită (de la a corconi — a curăța ouă roșii.)

corn — partea cosei infiptă în coporiie; de ea ținem cu mâna dreaptă.

corneciū — 1. nume de om, 2 dracul Fig. cel ce lucrează în chipul dracului.

corlată — partea care susține coșul (hornul) casei și pe care se pun lucrurile necesare bucatăriei

corleși (a) — 1. a căuta cu de-amănuntul și a nu lăsa nimic pe unde găsește, 2. a fura ce găsește.

corugă — (nu pot precisa sensul.)

cosoróbă — una din elem. unei case; în ea se bagă capetele de sus ale stîlpilor Fig. femeie grosă și nesimțitoare (cosoróbă)

cosi (a) — a merge cu picioarele cosiș (ca când ar cosi.)

costeliv — 1. om sau animal căruiă nu prea îi plac mâncările, 2. nuci costelive (cu simbur mic)

costicută — constituție (mintală:) slab de costicută, superstițios.

coș... coș... (interj) — cuv. cu care ne adresăm caprei ca să stea la muls.

coșareafă — dim. subst. coșar.

coșmelie — (v. cocioabă)

cot — motiv: «*caută să-mi găsească un cot ca să-mi oprească plata.*»

coteli (a) — (v. corlesi.)

cotlon — cuptorul cazanului pentru fabricat
țuică

cotoc — 1. Lemnișoarele încovoate în care se
bagă blânile spre a se alcătui codirila (sușlețul)
cărutei: *cotocul* sușlețului, 2. p. bărbătească a
pisicii.

cotoarbă — daraveră, afacere: «*am o co-
toarbă.*»

cotoaraie — (v. catrafuse)

cotoroașă — femeie bătrână care umblă cu
cofășii.

cotolan — 1. nume de om (Budișteni) 2.
porumbul necurățit de boabe

cotromplete — un lemn scurt și gros — bun
pentru bătae: «*ta vezi, că acu pui mâna pe
cotromplete.*»

covace — (nu pot precisa sensul.)

Ex. «aș mânca covace,
n'are cine-mi face. .»

se zice unei femei leneșă

covețea și **covețică** — cutiuță pentru mă-
runțișuri..

Ex. Fetele din satu nostru'
Se laudă cu frumosu'
Da' frumosu' de la ele
La ovreice 'n *covețele*.

(*horă*)

crapătu' — dracul.

craina (a umbla) — a umbla fără rost (ca
craiu: om fără căpătii)

crăuială — țipetul găinilor cînd le prindem.

crăui (a) — a țipa găinile Fig. a țipa un om în mâna unuia care-l bate.

crepei — trepte (de scară.)

crepuciū — numele unui pisc (Sgr.)

crivea, crivele — 1. blănițe ce țin scribele la răsboiul pentru țesut, 2. criveaua de la plug — serv. la înădirea tînjelelor.

crestez — 1. Semnul ce se face pe un butoiū spre a se arăta cantitatea sa pînă unde să meargă o reparație 2. locul de unde a sărit o aschie Fig. neamul de unde se trage: « așa-i-e crestezu » sau: « uită-te la *crestez* (la sămînță, la neamuri.) »

crintă — un fel de vas cu sgheaburi prin care se scurge leșia la fabricarea săpunului sau vinul la fabricare; pe crintă se așează buduroiul cu cenușa la crintă p. fabricarea săpunului sau teascul, la crinta pentru fabricarea vinului.

crintoiiū — nume de om (Priboeni.)

criș — 1. tină, murdărie pe piele, 2. Poreclă

cruce — 1. crucea căruței, 2. crucea nopții (miezul nopții.)

cruci (a se) — a se mira ca de un lucru ne mai pomenit.

crudac (adj.) — nici copt bine dar nici crud. Fig. nevenit în minți

cucernie — (v. cîrnic.)

cucuiū — bubuliță pe față, provocată de vr'o lovitură.

cucă — un fel de zid rotund d'asupra coșurilor ce nu sînt scoase afară ci numai în pod

cupit (adj.) — sgîrcit.

cupi (a) — a coase mai pe dintregul de cum ar trebui sau într'un loc mai în scurt, într'un altul mai lung, etc.

cupenie — sgârcenie mare.

curetic — o parte dintr'o *copită* (de fin;)
cureac (Coșești.)

cură — curge.

cura (a) — a curge. Două forme: curge, cură

curm și **curmiel** — crîmpeiū de fringhie cu care se leagă vitele când se duc la pășune.

Ex. Rupe-î curmu' sau
 Și dă-î drumu' Mândruța de pe muscel
 Că s'a'nferbîntat nebulu' Stă cu vaca de curmiel

cusur — rest: dă-mi *cusurul* la un franc, (când plătește ceva)

cuşbă — un crîmpeiū de lemn, băgat în zid; de el se leagă un lăntuș spre a atârna tuciul.

cuşbi (a) — 1. a bate pe cine-va cu cuşba, 2. a-l topi cu bătaia.

cuşbit — bătut rău.

cuti... cuti... (interj.) — cuvinte cu care mână viteii.

cutieri — 7 persoane care, se dice, controlau pe *aleși*, *sindie* și *pîrcălab* în administrarea comunei.

cuturele — aschii mici, surcele: «stringe cuturele»

cuțe (de slănină) — fâșii de slănină pentru afumat.

D.

dafie — snoavă, anecdotă.

dăcăci (conj.) — pentru-că.

dădulci (a se) — a se învăța la un lucru bun și a prinde nas la purtare, ne mai voind să părăsească acel lucru la care s'a învățat.

dam — mărime colosală: «a făcut un *dam* de case», sau «niște case cât *damu*.»

dălogeală — boală de picioare a boilor.

dălogi (a) — 1. a se îmbolnăvi de picioare
2. a cădea d'a'ncicioarele: «hai mai iute mă, ce-ai *dălogit*?»

dănac — băețandru.

danciu — 1. nume de țigan, 2. poreclă la țigani și la românii oacheși.

dărea! (interj). — cuvinte cu care se dau îndărăt oile la păscut.

dăltui (a) a lua cu *dalta* un lucru de tâmplărie.

dăsghioca (a) a scoate sămburi din nucă.

dăsite — țăriță de grâu.

dăuc — sărit din minți.

dăvoca (a se) s'a *dăvocat* pământul: a rămas numai noroaie (după ce s'a desghetat și s'a topit zăpezile).

deliū-e (adj.) — voinic.

dolnicioară — dim. subst. *delniță*.

dehupi (a) și a **dehula** (a) — a-i «rupe inima» cu o greutate oare-care.

demplinor — antreprenor.

depune (a) — 1. a-i se mări ugerul unei vaci într'un mod simțitor, cunoscându-se că e aproape de fâtat. 2. a *depune* norii: «norii *depun*».

depusă (vacă) — aproape de fâtat

dermea și **dentea** — Legătură pentru cap la femeî.

deschiola (a se) — a se strica din încheeturi un lucru oare-care.

deschebălui (a se) — a se pricepe cum trebuie rezolvată o afacere oare-care.

dessumete (a) — a dessufleca (moldovenește) mânicile.

desgărdina (a se) — 1. a sări o doagă din gardin. 2. a se strica un lucru.

desșumeni (a se) a se trezi mai bine din somn: «n'apucasem bine să mă *desșumenesc* când aud un urlet nemaî pomenit.

deșuchiat (adj). destrăbălat.

destina (a) — a conteni: «omul ăsta nu mă *destina* de la mine de loc».

destomni (a) — a destocmi—a desface un lucru sau o tocmeală oare care

detină — 1. obiceiū: așa e *detina*. 2. «Nu-i e *detina*» 'nu i-e dat.

deveghia (a se) — a se descoperi o faptă oare-care.

deveghiare — descoperire.

deveică (adj.) îndemânatică.

dever — alișveriș, târguială.

dibăci (a) — 1. a înegri pe altul. 2. a-l bate groasnic

dibăcit (adj). — cu judecată: «e dibăcit în capul lui.

dichisit — înegrit înaintea unei autorități: «te dichisesc eu pe tine».

dîlvări (a) — a munci, a căsni o vită prea afară din cale.

dîlvăreală — muncă 'n continuu cu vitele.

dîrdoră — pățanie.

dîrdii (a) a tremura de frică.

dîrlîi (a) a cînta încet și fără rost.

dîrlîit — cîntec încet și fără rost.

dîtal — și mai și.

doarlea — doar.

doastină — (nu pot preciza sensul).

docsie — minte, înțelepciune: «nu e *docsie*» (nu e minte).

dojana -- conversație (Rucăr).

doftă (de) — de gustare, de văzut: «nu e nici de *doftă*».

donță — doniță.

donicioară — dim. subst *doniță*.

doldora (burta sau sinul) — plin așa că nu mai poate încăpea alt-ceva.

doica — numărul două în jocurile de copii.

domolean — nume de om (Priboeni).

dor — durere: «am *un* dor în cap».

dospi (a se) a prinde minte.

dospit — ajuns în minți.

douli (alea) — ale două.

douțe — dim. num. două.

dovîncătură — adîncătură în lemn sau alt-ceva; part. *dovîncat*.

drăngău — ibovnic.

drăgaiță — 1. expresiune în loc de «lei-cuță». 2. lampă mică.

dragomir florea — grangur (Bughea și Lerești).

drăm — măsură de suprafață (la munți).

drămui (a) — a cântări și socoti în dramuri:

Ex. Că maica când m'a făcut

Buzile mi-a cîntărit

Și 'n dramuri le-a drămuit

Și cînd m'a făcut mai mare

Mi-le-a mai cîntărit iară.

(P. P).

drăcui (a) — a da pe cine-va dracului (imprescațiune).

dric — 1. Bătătoreală. 2. carimbii căruței împreună cu scândurile așezate peste inima căruței (scândurile unesc cap. carimbilor).

dricui (a) — a bătători un loc oare-care. La ind. pr. *dricue* și *dricuește*.

drob — holovan.

drugan — poreclă.

drugî — 1. stîlpii scărilor de suit la pod. 2. porumbi mari cu boabe. 3. prăjini ce se adaogă pe lângă stîlpii căruței să ție fân mult.

drugălaie — porumbii curățiți de foi.

drum (pe) — cu marfă: e dus pe *drum*.

drumeac și **drumeciū** — din subst. *drum*.

dudui (a-l) — a-l lua cu repezeala și a-l speria.

duduit (adj). — 1. iute și fără rost. 2. rău: «ce om *duduit*».

duce (te) — te costă: «te duce vr-o zece poli.»

dul-duluri — val de pânză sau de cocă.

dulie — 1. nrma lăsată de un ciomag la bătaie 2. semn.

dugos (adj). — dusmănos.

dulungeacu (cu) — în voie, ne silit: «lucrezi cu *dulungeacu*».

dulcent (adj). — dulce la vorbă om de care te poți lipi.

dulceag — cu gust aproape dulce.

dulmă și dulmeciū — poreclă (Priboeni).

dumicat — bucată de piine sau mămăligă atîta cât poate înghiți omul. Fig. merit: «înghite cît ți-e *dumicatul*».

dumica (a) — a băga dumicați în mîncare. Fig. a băga bani într'o afacere: «Dumnezeu știe cît am *dumicat* eu pe urma ta».

duminicioiu — poreclă.

duinea — nume de om (Priboeni).

duman — nume de boū, (cel născut Dumineca). Fig. om nesimțitor: «ce faci, *dumane*?».

dmănel — dim. de la *duman*.

duni — numărul două în jocurile de copii (variantă).

dura — 1. joc. 2 roata. 3. poreclă.

durită — dim. subst. dură.

durdă și durduzăū — 1. măciucă ghintuită cu cuie de fier. 2. pușcă haiducească.

Ex. Să pui mâna pe *durda*
 Pe durda, pe nebuna.
 Bag gloanțele cu mâna
 Fieru cu sburătura...

durime — (v. dor). (P. P).

duricioiu — poreclă.

durlac-i — măricel.

(în) **dulbăni** (a se) — a se îmbrobodi.

dusoare — 1. un șir de flori dus cu acul pe cămăși sau ii. 2. un rind de cărat cu căruța a unei mărfi, o dusoare.

F.

falangă (la) — atere, strașnic: «il bate la falangă».

fălăluială — laudă nemeritată.

fălălui (a se) — a se lăuda prea din cale afară.

fălmătuc — făcut ghem.

făgadă — făgăduială: «așa te ții de făgadă».

făguiu **făgueciū** — dim. ale subs. *fag*.

Ex. Bată-te crucea *făguiū*
 Tu mi-arătași frunza ntiū
 Și cum măre, mi-o văzui
 Imi luaī armele din cui.

(P. P).

fapt — 1. făcut (part. verbului a face). 2. vierme descintat ce se trimite de vrăjitoare pe capul altuia. 3. adulter: «l-a prins în *fapt*».

Ex. Să vinz pe maica,
Mi-e c'o fi păcat
Că mare, m'a *fapt*
Și m'a legănat, etc.

[*Voimicel Oleag*].

făptură -- naștere.

Ex. Nu e vânet din făptură
Și e atins d'asudătură.

fandosi (a se) (v. a se fălălui).

fântănea — 1. dim. subst. fântină. 2. rană la picor. 3. localitate.

fașă — 1. fâșia de pânză sau betele cu care se înfășură copilul peste scutec. 2. sfărâ de moșie.

fățui (a) — 1. a netezi tencuiala pe pereți
Fig. a da palme cuiva: «l-am *fățuit*».

feletica — numărul două (frământări de limbă, în jocurile de copii).

felitana — numărul trei.

felentic — hăinuță prăpădită.

fermehă — scurteică mică.

fetit și fetie — timpul petrecut de o fată de când iese la horă pînă se mărită.

feti (a) — a petrece ca fată.

ficii (a) — a amesteca doveacul cu lapte și cu mălaiu, răscoțându-l.

fierătaie — instrumente multe de fier.

fișneată — țanțoș.

fitanță — chitanță.

fitui (a se) a se sfirși.

flăcăie și **flăcăit** — vremea cât un flăcău petrece necăsătorit: «Las să mai *flăcăresc* și eu și m'oiu însura».

fleanță și **fleandăr** — haină prăpădită.

flențoiu — epitet dat unuia îmbrăcat în *flente*.

flustuc — 1. o bucată. 2. crai.

fetiță — nume de vacă.

foche — copil din flori.

foloștină — vin său varză care a prins mucigaiu.

fomfoni (a) — a vorbi încurcat.

fomfoană — femeie ce vorbește încurcat.

frichini (a se) — a umbla de colo până colo fără rost.

fuduli (a se) v. a se *fălăui*.

fumăeață — 1. fumărie, fum mult 2. casă afumată.

fumuriu-e — culoare (ca fumul).

fund — taler de lemn.

fundeiu — 1. partea de sus a mațului (intestinului gros 2. val (trimbă) de pînă după care s'a mai luat. 3 (v. *curetic*).

fundătură — 1. pădure deasă 2 drum astupat.

furda — epitet dat celor mândri.

fuşcel-fuşcei — vergelele de la pinza urzită.

Ex. Intre ițe și 'ntre spată

Paște-o îapă 'mpedicată

Și 'ntre ițe și fușcei

Paște-o scroafă cu purcei.

fusuiaç — epitet dat unui om înalt și subțire.

G.

gadină — lup.

găgi (a-i-se) — a-i-se urî cu gură multă.

găgeală — gălăgie multă.

găgios (adj.) — supărăcios, ursuz.

gangă — 1. rugină. 2. poreclă.

ganciū și ganță — nume de țigani.

găman (adj.) — mare și prost.

gărăială — 1. (v, găgeală) 2. felul în care se rîde de țigani.

gărăncioaia — poreclă.

gardin — 1. capătul doagei de butie, acela ce trece de funduri. 2. unealtă cu care se însemnează gardinul. 3. nume de om.

garnită — 1. Vas de tinichea în care se păstrează apa de băut. 2. nume de om.

găsgar — gunoiu.

găspăr — poreclă la țigani.

gătej — băț pentru foc, pl. găteje și găteajă.

gatejoare — dim. de la găteje.

găzoiu — un fel de lampă mică.

gemar — geamgiu.

ghebă — 1. un soi de burete. 2. haină.

ghelmeciū — nume de om.

gher — vier (porc de prăsilă).

ghespariță — viespariță (locul viespelor).

gherît — încrucișarea porcilor.

ghes — îndemn: «*û dă ghesuri*».

ghial (interj.) — cuv. cu care se îndeamnă
boul să treacă la jug.

ghibîrdeciū și ghibîrdeiū — epitete date
oamenilor mici la corp.

ghibur — hăinuță.

ghiaiduc — 1. haiduc 2. numele unei văi.

ghimotoc --- (v. falmătuc).

ghin — 1. Instrument de rotărie în forma
daltei, servește la dat găuri. 2. vin. 3. pers.
II-a imperativului la verbul a veni: «*ghin și
tu 'ncoa*».

ghinatură — două pîini înădite.

ghindoc (adj) — mic și gros.

ghioalcă (plin) — pînă 'n gură: «*urciocrul
e plin ghioalcă*».

ghïobecuri (în) — în bătaie de joc: «*lu-
crează în ghïobecuri*».

ghïold — ghïont.

ghïorman — 1. serbătoare în dulcele paș-
telui, se zice că dacă cine va lucrează la vie,
curînd, curînd se stîrnește o ploaie cu peatră
groașnică care distruge viță cu viță după po-
runcile unei puteri divine care 'i strigă:

Mai în jos *ghïormane*

C'a mai rămas o viță în vale.

2. un om năbădăios.

ghïoroiū — țaruș de fier cu care se fac
găuri în pămînt.

ghisdav (adj) desghețat, viteaz: «*ce om
ghisdav!*».

ghïure (v. ghibur)

ghïurluc — țapă pe pomi.

gilmă — 1. umflătură pe un copac sau pe corpul animalelor. 2. nod de ață 3. gușă.

giltofan — 1. gușat. 2. nesișitor, porcos.

gîtlană — 1. un soi de prun. 2. cu gîtul lung.

gîrlane și gîrlănoase — (v. i. gîtlane)

gîrlaciū — 1. dim. subst. gîrlă. 2. odăiță înaintea beciului casei.

gîrlej și gîrleajă — gitlej.

gînj — curpen împletit în formă de roată cu el se leagă parii de la garduri și stâlpii porților: «*cântă și să închizi poarta și să puă gînjul*»; poarta gînjuită.

giorsă și giugea — cuțitaș stricat.

gîri... și gîriță... (interj.) — cuv. cu care se strigă giștele.

gîrniță — 1. copac uscat și lăsat pe loc 2. localitate.

gîrnicioară — dim. subst. gîrniță.

gîță-e — cordea mică ce se pune la cositele fetelor.

giuhat (ii dă) — 1. stărue să isprăvească un lucru, așa cum o fi. bun ori rău. 2. îi dă zor la mâncare.

giumunare — prăjină care unește cumpăna puțului cu toartele ciuturii (găleții.)

giugit — strâns, mototolit, ascuns.

giurcă — poreclă.

giurgiuvelnic — sp. inten.

giurumea (de) — de ris, de ne luat în samă: «*Da ce? haina mea a ajuns de giurumea?*» sau... Sărăcuț de maica mea C'am ajuns de giurumea...

glamnică — șervet întocmit în formă de cerc; se pune pe cap când duc femeile de mâncare, se pune și peste pânțele când cineva e tare amărît. Fig. cu glamnică la inimă = topit de durere: «*a p_{us} glamnică la inimă, săracu*».

glavă căpătină de animal. Fig. cap prost.

globi (a) — 1. a-i lua cui-va taxa pe o stricăciune. 2. a-l face să dea niscai bani pe nedrept.

glie — brasă de pământ, .. cu acelaș înțeles e în poeziile lui Coșbuc ..

— Dar Gheorghe al nostru cum o duce?

— Sub glie, taică, și sub cruce,

Lovit în piept d'un iatagan.

(*Balade și Idile.*)

gligan -- mare și prost.

goande — primele vorbe pe care le scoate copilul, în leagăn sau vorbele cu cari-l facem să riză.

goangăn — codru: de mămăligă sau piine

gogonoiu — poreclă.

golăneț — dim. adj. golan.

goni (a se) — a se încruciașa vitele mari.

gordan — o varietate de viță.

goștei — porcei de țată.

goz — gunoiu, murdărie.

gresie — scîndura ce se pune pe furca căruței ca să nu se sucească.

grifcă — instrument cu care se netezesc căpătinile de roate.

gratie — împletitură din prăjini și nuele pe care se pun poamele să se usuce, unele

gratii se pun la căruță peste speteze sau (mai mici) la sgiab unde se strecoară vinul.

grijuliu — cel ce poartă grija de toate.

guberniță — boală ce lungeste pe om la pat, tifos.

gulumastic — gumilastic la ghete.

gunoaie (sing.) — fărimită de pământ: «*vezi numai guncaia din ochiul altuia, da p'a ta n'o vezi*»

gunoi (a se) — a slăbi încetul cu încetul, a se topi d'a 'npicioarele.

gurare — 1. boala porcilor: «*Lovi-i-ar porcii gurarea.*» 2. porc nărăvaș.

gurguiu — (v. giurgiuvelnic)

gurlui (a) — a guici încet porcii.

gurluit — guicit

gușoiu — dim. subst. gușă.

H.

hăbuc — 1. grămadă de măracini îndesați.
2. căldură mare

hădărău — 1. bățul prin ajutorul căruia
învîrtim rijnița... ex. Tacî mireasă nu mai plînge

Că la măta mi-te-oi duce,

Te-oi duce la casă bună

Cu rijnița 'n bătătură

Cu hădărău pe mână.

haibăr — haină largă și lungă pină 'n pământ.

(în) **hăibăra** (a se) — a se îmbrăca cu un haibăr.

- haiște** (casă) — rămasă neisprăvită.
 (în) **haimura** — a se îmbrăca.
- haitoș** (adj.) voinic și bine făcut.
 (în) **hăita** (a se) — a se aduna la un loc
 mai mulți oameni fără căpătii.
- halici** (a) — a alege.
halicit — clar, distinct.
- hăli** (a) a apuca ceva și a ascunde în pripă.
halagea — haraiman, gură mare.
- haha...** (int.) cuvânt cu care mână porcii.
halcată — o bucată ruptă dintr'un animal.
- hamnic** (adj.) — cel ce se pretinde că știe multe.
- hămușit** (ciine) — cu părul smuls și morfolit de alți cîini
- hanță** — haină de lăpădat.
- haplea** unul ce «*calcă 'n străchint.*»
- haramlâc** (de) — prin mijloace necinstite câștigat: «*de haramlâc a fost, de haramlâc s'a dus*»
- hăranatica** (vită) — nu pot preciza sensul (Rucăr).
- harcotă** — femeie cu purtare rea.
- harc** (int.) cuv. cu care mână calul din dreapta
- haripă** — aripă.
- harmură** — tot felul de arme pe care le ținea un haiduc..
- Ex. Cind așa mi-și cuvînta,
 Cu harmura se 'ncingăa
 Pin pădure 'mă apuca.
- hatină** — (v. hanță)
- haturi** — crînguri mărăcinoase.

hăț (int.) cuv. cu care mînam calul din stînga.

hațagană — (v. haitoșă).

hăzos — veselnic.

herghilan — (v. gligan.)

heriaș — gilcevitor.

hiară — fiarele plugului.

higiū — pădure deasă.

hiidea (interj) — cuv. cu care isgonim porcii.

hîrbări (a) — a crește pe cine-va hîrbar.

hîrbeliște — acaret făcut mare și fără rost.

hîncă — poreclă.

Hîncu (nume propr). — în expresiunea «*voinic d'ăi Hîncului*»

hîrsi (a se) — a se dăda cu un lucru oarecare; a se învăța cu nevoile.

hîrșogă — hârtie de lăpădat.

hoantă și hoască — lăpădătură.

hobaie și hodoghină — 1. râpă prăpăstioasă. 2. hobaie = vale frumoasă.

hohoreza (a) a rîde tare și fără rost.

hohorezeală — cel ce hohorezește.

hoidea-boidea — expresiune în loc de «*treacă, meargă*».

homet — zăpadă mare.

homeți (a se) — a fi acoperit de zăpadă mare.

hop — (v. hobaic)

hotac — culcuș.

Ex La coada strîmtorilor

Puterea pădurilor,

E hotacu hoților

(Radu lu Anghel).

- hudă** — casă: «*umblă din hudă 'n hudă.*»
hudubleajă — 1. pasăre mare. 2. uleul.
huimă — femeie urâtă și cu capul mare.
huiji (a) — a fura.
hulă — drum pe sub coastă.
hunie — vas de lemn, în forma vedrei, cu țâță în fund; în hunie se toarnă vinul la cules și din ea, pe țâță se scurge în butoiu.
hupit — lihnit de foame
hură (de) ceartă. dușmănie: «*îmi pare rău c'o să-mi fac de hură cu tine.*»
huruială — boabe de porumb pisate pentru dat la vite.
huțupi (a se) a se lupta să ridice un lucru greu, peste putere: «*nu te huțupi așa că-ți rupi inima*»
husmete — berbece prost.

I.

- iamăt** (a dat) — a făcut stricăciuni mari în semănături.
iapă-e — 1. Sfori împletite cu care, prin ajutorul picioarelor, se schimbă itele la răsboi. 2. porumbul ce se poate încărca pe o iapă (animal) ex. Ai făcut porumb mult? — Abia am făcut șapte iepe și o mărie (cât pot duce șapte iepe și o femeie în spinare) se zice mai mult în glumă.
ieălută — cordelută croșetată ce se pune la gâtul fetelor pe sub mărgelă.
iclean — deștept.

iclesug — viclesug.
ilic și imurluc — haine în cărlige și neblănită.

inagie — ambiție: «*îi face îninagie.*»

înclina (a se) — 1. a trăi în concubinaj.

înbărbura — a-și da pe obraji, frunte, barbă etc., cu miere sau dovleac în ziua de Barbura (sf. Sava.)

încocleța — a apuca strâns pe cineva.

încherbala (a) — a insgheba, a alcătui un lucru din toate părțile lui: «*a încherbatat casa.*»

încîrdui (a se) — a se aduna mai mulți în cârd.

încrosnia (a) — a face lemnele crosnie.

încurat — jocul vitelor când sunt sătule.

încura (a se) — a se juca, vitele.

îndărăgna (a) a opri, prin stăruință, lucrările altuia.

îndelegnătu (cu) — încetul cu încetul.

îndogăți (a) — a se înțelege unul cu altul.

îndoș (a merge) cu pieptul înainte și cu o iuțală nemai pomenită: «*vezi-l, merge îndoș.*»

înești — cătunaș (Priboeni).

îngălat — moale în lucrări sau murdar.

înimos — (v. iclean)

înizi (a) — a murdări.

înizeală — murdărirea albiturilor.

înoda (a se) a se lua la colți doi înși.

înpicioroga — a se mai îndrepta după boală.

inogodi (a se) — a merge bine în căsnicie.

împartăre — împărțirea averilor rămase de la părinți.

împindăra (a) a umple un loc cu semănături.

însplina (a se) — a-i-se pune splina.

înstări (a se) — a face stare (avere,) a se îmbogăți.

înstînjină (a) — a pune pe cine-va la gânduri: «să facă ceva sau nu?»

întifiga (a se) — a se întinde prosteste.

învoalbe (a) — a găti firele pentru învâdit (trecutul prin ite și spată): pânză 'nvoală.

învoalbe (a se) — a se desvolta, a crește, a se umfla (varza lăptucile, etc.

învoalve (a se) — a se tot. învărti în loc, fără a ști ce face:

Tot mă întorc și iar mă 'nvolve

Ca vultorea în cea grădină etc.

(Colinde.)

înzelezit — nedesvoltat, închircit (la Rucăr.)

îoc — cuvinte cu care arăți că n'ai cîl de puțin un lucru oare-care

îoneciū — nume de om.

îortoman — voinic, chipes.

înează — secătură, om de nimic.

îrcov — locul unde valurile apei sînt mai mari și mai multe.

îrindeaua — horă.

isbi (a se) — a semăna cuiva: «Ti... cui te isbiși tu, așa de nebunatic.»

istret — istet.

iți (a se) — a se svomi.

iub (subst.) Dragoste, iubit: «*a. nebunit în iub.*»

iuga — nume de câine.

iustucă — afacere zorită, zor mare: «*ajutafi-mă să scap din iustuca asta.*» 2. Pornială în bine: «*să vindem cât e iustuca asta.*»

iutac și iuticel — nici iute, nici încet, potrivit.

izină — murdărie

izini (a se) — (v. a se izini.)

izinit — (v. inzelezit)

J.

jaba (d'a) — boală la vite.

jacă — traistă.

jalete — jale multă:

De la București la vale.

Mi-este d'o jalete mare

De boeri și de cocoane

C'a murit o fată mare.

jainiță — bubă primejdioasă, pecingine.

jalap — câine voinic.

janghină — (v. jainiță)

janț — laptele preparat pentru facerea urdei

japcă. — loc șes la mijlocul unei coaste.

jariște — dogoare, căldură mare

jelui (a) — a jupui arborii.

jep — bube pe pielea porcilor.

Pentru un purceluș jepat
Nici-o para nu mi-ai dat
Băgați-l, băeți, su' pat

(Cerneu și Chișinău p. p.)

jerăgaiū — 1. jar mult (cărbuni aprinși)
2. foc pe git, arsuri.

jidov — ființă supranaturală în legendele poporului, era așa de puternic că punea un picior pe un munte și pe cel-l-alt p'alt munte și apucându-se cu mâinile de bolta cerului, o sguiduia puternic; cînd se găsesc oase de animale preistorice, locuitorii zic că sînt măsele de jidov, cu toate că oasele sînt de o mărime colosală «*Ce jidov de om*» se zice unuia puternic. Prin faptul că se vorbește pe aici și de Negru-Vodă și de luptele cu Tătarii, cred că acestora li-se zice jidovi — așa cum crede și d-l Tocilescu în istoria sa

jigărit — pipernicit.

jilav — umed și plin de apă.

jimigaiū — lăpădătură: jimigaiū de pește, jimigaiū de varză.

jindios — dușmănos.

jirnav — în convalescență.

jirfă — belșug, îndestulare: «*să mulțumim lui Dumnezeu că a dat jirfa asta.*»

jitie și jitanie rău ce nu se mai poate îndrepta

jivină — fiară sălbatică 2 om d'altă nație.

joagăr — fierăstrău mare prin ajutorul căruia se prefac trunchii în scânduri; cu el taie doi inși.

joaghin — 1. om de nimic. 2. epitet dat celor îmbrăcați nemțește.

jumară — bucată de slănină rămasă în tigaie când prăjim ceva: fig. om pipernicit: jumară de om.

jurebie, jureabă și jurubiță — a șaptea parte dintr-o cluca de bumbac. fig. afacere: «s'a ncurcat jurebiile.»

I.

laibăr și lăbârțat — haină lucrată rău și nepătrivită pe corp

lacră — 1. poliță. 2. pânză urzită cu două feluri de bumbac. 3. spațiul ce trebuie virguit între doi stâlpi ai casei. 4. ladă.

lăcrită dim. de la lacră

lăcas = locuință.

lădai (a) a trăi la un loc cu alții

lăfaet (adj.) dulceag la mâncare: măr lăfaet.

lăibărică și lăibăruț — haină fără mâneci (vestă țărănească)

lăliu (adj) — natting.

lambă — bucată ce se pune pe proțap și inima căruței; de ea se leagă prin lanț, capul osilor.

lămbiță — dim. de la lambă.

lămboiu — lampă mică.

lăstări (a) răsleți pe mai mulți inși.

laț — prăjini cioplite ce se pun peste căpriori la facerea acoperișului.

lătui (a) a pune laț la casă.

lațuitor — un fel de spițelnic cu care se găuresc lații.

lăzăret — timpul ce-i-e scris cui-va să-l trăiască: «și-a făcut lăzăretul»; sau timpul cât e să fie o boală: «de geaba umblî s'o iecuești că nu scapi de ea pînă nu și-o face lăzăretul.»

leaotă — poate muntele Leaota: în vârful lui' Leaotă» = sus și fără rost.

leafă — partea scobită a lingurei (lingura propriu zisă): leafa lingurii

leasă — 1. cordelută făcută din mărgelețe (lăcrămioare); o pun fetele la git 2. grămadă de mărăcină îndesați. 3. țarc

legumi (a) — a mânca cu economie din ceva, așa ca să se ajungă la toți: *d'ăia e legume, s'o legumești.*

lemn — sicriu.

lemnar — cel ce face sicriul.

ler — vremea cînd cine-va e în floare; vremea căsătoriei; vremea încrucișării (la vite): *ia trecut leri.*

lergătoare — alergătoare (unealtă de urzit.)

leturvie — leturghie.

leucă — lemn încovoiat care ține roata și carimbii căruței; un cap îi e legat de drugul carimbului și altul e legat pe capul osiei să nu iasă roata.

leucit — bătut rău.

libov — lipiciu (se găsește întrebuintat mai des în descântece.)

licăra — în espresiunea Drumu și omega licăra poteca

când vrei să i arăți cui-va că nu-ți pasă de plecarea lui.

ligvan (adj.) — ușurel.

lingură — sfredel mare cu care se găuresc roatele.

lîncav (adj.) unul căruia nu prea-i plac mincările; slăbanogit.

lîncote — adunătură de copii mulți și nebunatici.

liotă (v. lîncote)

lisite — elemente la inima căruței.

litie — (v. dafie).

litrosî (a se) — a se sfârși.

loază — ființă extraordinară, urtă, în chipul dracului. fig. loază de om.

loleandă — (v. haibăr)

lobă-e — bucățile în care a fost spart un trunchi de cîpac.

loitre — carimbii căruței împreună cu spetezele.

lospa (cu) — cu puterea: «*îl ia cu lospa.*»

lozi (a) — a vorbi aiurea.

lozeasca — horă.

lotătură — atîta cit se ia odată cu linica sau firul la ales.

lu — art. lui.

lud (adj.) — nesimțitor.

lude — dajdie care, spun bătrîni, se punea înainte pe lux.

luica — legănarea copiilor prin ajutorul unui scrînciob numit tot luică.

lumina — luna. ex. Fost-am eu la părinți una
Cum e 'ntre stele lumina.

lună — menstruație.

lungan (adj.) înalt.

Lungociu — nume de om (Negrești.)

lupit — (v. ceonae.)

M.

măcădui (a se) — a se căi.

Măcău — nume de om (Furești.)

Măceaș — nume de om (Sgripcești.)

mace — un fel de scursură la vitele mari, înainte de fâtat.

măciulie — 1. umflătura de la capul unei măciuci. 2. gămălie de ac.

madea — fel: «sînt mai multe madele de boale.»

măgădan — (v. gligan.)

majară (plin) — încărcat peste măsură (căruta sau calul.) 2. grămadă mare.

mălaca — poreclă.

maldăr — grămadă cât se poate.

mălăeș (adj.) — ușor de mistuit.

mamur — partea rea dintr'o societate: «*o să vie timp mai bun; o să iasă tot mamurul din vor.*»

malaonie — 1. boala copiilor. 2. vitiu.

mangealie — par prin ajutorul căruia se ridică casele.

mani!... (int.) așa se strigă bobocii de rață.

mănișcă — tiv, refecare la camășe.

marda — ceea ce rămâne de lăpădat, partea rea: de la fabrica vinului, de la tragerea gogoșilor.

mărtan — numele bouului născut Marțea.

mărăraș — dim. de la mărăra:

Ex. Foaie verde **mărăraș**

De la vale de oraș

Strigă-un colonel la marș

mărdăgi (a se) — a se prăpădi, a se scoate din us încetul cu încetul.

matraca — poreclă.

matrăcăi (a) — a umbla cu zor mare în căutarea vre-unui lucru.

mătrăși (a) — a omori pe cine-va prin orice fel de mijloace.

mătrășit — 1. omorît 2. ascuns.

mazili (a se) — a începe să tie nasu sus.

măclez (int.) cuvînt cu care *ordună* altuia să tacă, să nu mai zică nimic... *st.*: «*măclez*»

merced — puturos, leneș

meredui (a) — a agonisi.

meret — 1. Loc semănat cu meri. 2. numele unei localități. 3. mere multe pe jos.

merintic — neîndeminatic.

merinzari — importante personaje la nunți; ei duc cele necesare pentru gătitul miresei în ziua nunții. Se duce în seara cînd la casa miresei e „**fedeles**.”

meriș — paralizat.

mernica — numărul 6 în jocurile de copii (variantă.)

mersură — felul de a merge al cuiva.

Mielcete — poreclă.

miercan — numele bouului născut Miercurea.
miglisi (a) — a linguși pe cine-va ca să poți câștiga un lucru.

mîlci (a) a nu mai zice de frică nici-un cuvînt, a tăcea molcom.

milcosi (a se) — (v. a miglisi)

Milea — nume de familie (Beleți.)

mîngar și mîni — numerile 6 și 9 în jocurile de copii.

Mînicătoare — Sărbătoare în ziua de ajunul lui Sf. Gheorghe. În ziua aceea toți trebuie să se scoale foarte de dimineață, să se ducă cu vitele la pășune și să le păzească bine ca să nu li-se fure laptele de către vrăjitoare; să se apuce fie-cine de meșteșugul său ca să-i fie bine peste tot anul... (cam la fel în Nuvele de Eminescu, Sf. Gheorghe)

mir (de) — de mirare: «*e de mir.*»

miraz — câștig neașteptat și de care n'ai fi avut nevoie.

mîrțină — iapă nărăvoasă fig. femei depravată.

mișună — ceva (bani sau alte lucruri) pus de-o parte pentru zile grele, și fără să știe toți dintr-o casă: «*Pe el nu-l vait că are mișună.*»

moacă — măciucă mare.

modilgă — bubă mare.

modirlan — (v. gligan)

modișteuri — un fel de pantofi.

modroagă — Epitet dat unuia ce umblă tot d'a-una cu sînul plin de codri

mogoși (a) — lucra încet.

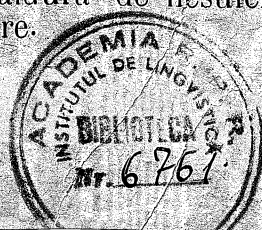
- molea și moliu** — cel ce mogoșește.
mori — numărul 4 într'o variantă a jocurilor de copii
morișcă — jucărie de copii.
moroiman — prost; nume de om.
mostofilei — gilci prăpădite prin facerea masagiului.
mostofilei (a) — a prăpădi gilcile.
 Ex Veni un lug călare p' o troacă
 Luă gâlcele
 Și le **mostofălei**.

(Descântec)

- moș** — cocoloșul ramas după stoarcerea nucilor.
mreajă — 1. cusătura cu acul, jur împrejur, pentru a astupa o ruptură pe albituri.
 2. gard nevoiaș
mrejui (a) — a face mreajă.
murdalie — gunoiu mult la un loc
murgiu — numărul de 8 în jocurile de copii (variantă).
mursica (a) — a rupe bucăți din carnea animalelor vii (lupii).
muscură — numele urei capre florice la bot.

N.

- năbirgeac și năcăbău** (adj) prostănac.
năboi (a) — a veni apele mari, înecând semănăturile.
năclai (a) — a face căldura de nesuferit.
năclae — căldură mare.

(în) **nădi** (a se) — 1. a se aprinde la ceartă sau la bătaie. 2. a-și lua nasul la purtare: «*nada nu e bună la plug.*» (zic. pop.)

nagodă — năpăstuială.

năjit — durere la gingii.

nămăt — 1. leasă de măracini îndesați puși pentru stabilirea hotarelor, pl. nămături. 2. grămezi mari de zăpadă, pl. nămeți.

nană — ciupercă mare.

nanie — încurcătură mare, lucru dracului.

năloagă — prea mult: *e, slavă Domnului, năloagă.*

năpaste — o băcătică de mămăligă care ieșind din căldare cade singură deasupra mămăligei întregi.

năpruie (adj.) — proastă și surdă.

Ex. Bună ziua, lele Floare!

— La Stan cu demâncare

— Hei, bată-te de **năpruie!**

— Cimpă zicea să puie... etc.

(*Satiră.*)

năpuroșuie — pîine făcută din duluri de cocă în colțuri și înfrumusețată pentru dus la biserică în zile mari.

nart (cu) — cu măsură și cite puțin.

năsăvăit (fir pentru alesătură) — cu fețe.

năsâlnic — târăgăitor la toate.

năslui (a) — a da năvală.

natima — 1. bubă mare și rea. 2. ceva extra-ordinar la mărime

natră — partea de lă/ite și spată pînă la

sulul din'apoi, la firele pentru țesut.

Ex. Tese-o natră,
Rupe-o spată;
Tese-un cot,
'L-aruncă 'n pod.

(c. p.)

năvălcută — în expresiunea:

Pisicuța năvălcută
De o lua (cutare)
Pe (cutare)
Să te scuturi
Să te bucuți
Iar dacă nu,
Să stai pe loc
Ca piunea 'n foc.

năvîrlios — cel apucat de «*năvîrlii.*»

neaga-rea — 1. ucigă l toaca. 2. o femeie în o legendă, femeie ce-o chema Neaga.

nea!.. (int.) cuv. cu care întorcem vitele.

neberează — (v. năpruie.)

neder — netot, nebun, în'o parte

neleapcă — 1. femeie ce-a născut copil de fată. 2. femeie care stă nemăritată și «*i-a trecut loru.*»

nemereală — acel ce ghicește toate, le nemerește.

nepristan — 1. (v. batal, în int. 2.) 2. numai de cât.

ninii (a) — 1. a mângâia. 2. a spune secret.

Nirlă — nume de om (Beleți.)

Nițoiu — porecla unui prost.

niuni (a) — a bălăncăni clopotele.

noji (a) — a da înainte, a-i merge bine în toate... «*la vezi, că dacă te-oiu blestema, nu mă nojești tu. cit în trăi.*»

O.

obăda (a) — a pune obezi la roate.

obaie — (v. hodoghină)

oborî (a) — a da iureș, năvală: *au oborît vitele 'n semănături.*

obot — bucată de lemn care împreună virful tălpicilor la sanie, în Coșești-botniță.

obrici (a se) — 1. a se obișnui să nu lucreze în anumite sărbători sau zile din săptămână, sub cuvint că așa a apucat din neam în neam, că «*a fost obricit*», că e rău de trăsnet, de piatră, de rămas orb, etc. «*Dacă nu ești obricit, poți coase Vinerea*» 2. a nu posti Lunea (cei obriciți) sub cuvint că le mănâncă lupii vitele.

obroci (a) — 1. a fermeca pe cineva. 2. a îngriji pe cineva ferindu-te a nu-l supăra și «*dându-i ocol ca la oala cu borș.*»

ocenie — teoria în armată.

ochiū — (v. ginj) Fig. I-am făcut ochiū, I-am făcut să mă cunoscă.

ochiuleț — cuțitaș în formă de S, întrebuințat de fierar.

ochia (a) — a vedea pe cineva de departe, când face un rău.

ochiat — cunoscut de toți ca necinstit.

oem — zeciuala ce se ia celor ce macină la moară, dijma la Domnești, **oim**.

ogeac — 1. cring des, huceag. 2. gaura coșului (hornului).

ogod — cinstea, onoarea cui-va: «*Iam cântat ogodului da i-o făceam eu.*»

oleab — acaret împrejurul casei

omenesc (adj) — strein: să nu ieși lucru

omenesc că e rău.

omēt — (v. nămēt - nămeți.)

onănău — 1. (v. bādăran) 2 gol, orliște.

oplean — bucată de lemn ce unește tălpicile.

opor — locul ce se lasă gol pe osie între capul căpăținei și osie (partea grosă) pentru ca să aibă unde să joace roata.

oporniță — cerc de fier care se pune pe osie ca să nu crape.

oopot — numărul 7 (într'o variantă) și 5 (în altă variantă) în jocurile de copii.

orlea — nume de om.

orlești — numele unei familii.

orliște (rēmas) — 1. casă goală și fără geamuri. 2. câmp sterp

ortac — ucenic

orboci — poreclă.

orceag — arpagic.

osiac 1. virful uscat și rēmas fără coajă al unui copac: «*plouă, mă, vere, că toacă ghioncaia pe osiac.*» 2 nume de om.

ostie — instrument de fier pentru prins pește (Coșești)

ostia (a se) — a se mai liniști.

oșiștii — (v. lăncote și cârnic)

- otătăi** (a se) — a se răsti pe cineva.
otecă — partea rămasă în urmă la fabricarea țuicii; rămășiță.
oviț — strugure ce se coace târziu, cu boabe mari și rare.

P.

- Padină** — 1. spărtură naturală ce se vede la un lemn când a fost retezat. 2. loc gol într'o pădure cu iarbă. 3. platou.
pală — țignire la minte: «*are pale, săracu.*»
palălaū — 1. înalt și subțire. 2. prăjină groasă pentru bătaie.
palamojdii — palavre.
pălamojdi (a) — a spune palavre.
palangă — lungit la pământ.
pălăvatic — unul ce vorbește anapoda.
Bălișoiu — nume de om (Furești.)
paltic — (v. pălăvatic.)
paliū — poreclă.
pambriu — horă.
pancotă — 1. îndărătnic la muncă. 2. (v. cîrnic.)
pani — numărul 4 în jocurile de copii.
papainoage (în) — 1. în ris. 2. (v. năbădai.)
păpălică — bețișor mic pentru foc.
păs — nevoie, boală.
părpăli (a) — a grăbi o lucrare.
păsui (a) — (v. a apești.)
pașnița — (v. harcotă.)
păteac și pătic — dim. de la pat.

- pater** — nebun.
- păuși** (a) — a ocroti.
- păuză** — 1. un fel de jalon pentru îndreptarea hotarelor. 2. momite pentru speriatul pasărilor la câmp (în chipul omului.)
- pavlicheni** — neamul lui pavlică (poreclă.)
- pecie** — bucată de carne moale.
- pelacă** — prăjină pentru bătaie.
- peric** — pericol.
- peteucă** — nua sucită, frînghie sau curea cu care se leagă capul leucii de carâmb la căruță.
- pes** (într'un) — într-o parte — povirnit
- pettelnic** — unul căruia prea îi e drag să petreacă.
- piază** — spetează oblică la căruță.
- picîu** — tap de prăsilă.
- pieđin** — urzeală rămasă neșăsută la o pinză; cel ce se îmbracă în haină cusută cu pieđin, își pierde mințile.
- pielm** — mălaiu.
- pielmus** — poreclă (Tigănești)
- pieitor** — pentru tot-d'a-una: îl cumpără **pieitor**.
- pieiște** (a) — a pieire: *trage-a pieiște* (a picire.)
- pielcăni** (a) — se striga curcile.
- piegăli** (a) — a căuta cu deamănuntul.
- piehav** (adj.) — 1. afinat. 2. bolnăvicios
- pie** (prep.) — prin.
- Pilipi** — Filipi (sărbătoare nerecomandată de biserică.)
- pinti** -- numărul 10 în jocurile de copii.

pipotos (adj.) — iute nervos.
pîrlog — loc ce a fost arat mai înainte, dar fiind lăsat întelenit, are pe el un fel de iarbă rară: «*Te fac iepure de pîrlog*» se zice cui-va cînd îl ameninți cu bătaia.

pîrnaie — oală mare pentru muls vitele.

pîrhău — mîncare.

piperniță — cutie în care se pisează ardeiul.

pîroaie — pl. de la piron.

pirnicit — (v. izinit și inzelezit.)

pîrpiriu — (adj.) iute și fără rost.

pisălugi (a) — a sdrobi fructele cu pisălugul; fig. a bate pe cine-va: «*l'a pisălugit.*»

piscoteiū — dim subst pisc.

Pitoiū — numele unui cătunaș (Priboeni.)

pițigaie — gateje subțiri.

placent — plăcut la vorbă.

plămadă — pomadă.

plasă — una din cele 4 părți ale acoperișului casei: șita împreună cu lății și căpriorii pe care e așezată.

placă — un adaos la spatele cămășilor de flăcăi

platică — jumătate din untura cu șoriciul porcului.

plavie — (v. palangă.)

(în) **plăvia** (a) — a umple o baltă cu crăci.

ples — numele unei localități.

pleteră — îngrădirea ce se face cu nuele mai gróse cînd termină un gard de nuele.

plimbă (subst.) — prăjină ce se pune la coteș spre a se sui găinile pe ea.

plocad — țasătură din lână pentru învelit.

ploian — poreclă.

plointe (timp) ploios.

ploșpana — pulpană de haină.

poca — prăjioara ascuțită ce se pune la viață în loc de arac.

pocărie — pământ plin cu pocii.

pocanie — pocăință; canonul ce se dă de Duhovnic celui ce s'a spovedit.

podete — un fel de pește (Coșești)

podeciū și podet — dim. de la pod — așa podișcă.

podoară — pățanie.

povînzeu-î — trimise din partea miresei la casa ginereului în séra zilei cu nunta sau a doua seară; ei duc daruri însemnate.

polatră — mică aciolă dinaintea acareturilor.

pologa (a se) — a se îndoi; obădat și pologat.

pomelnic — plată dată preotului pentru pomenirea (pomelnicul) viilor și morților unei familii.

pomesti (a) — a lipi pe jos, în casă.

pomăi (a se) — sbârci, a se usca d'aînci-cioarele.

pomesteală — pământ pomestit de curind.

pomilă — de știe lumea.

pomneată — basma ce se dă de română pentru morți; în ea se leagă un bănuț de 2, 5 sau 10 bani: «*Dōmne, Dōmne! banii pe care mi-i ia pe nedrept, să-i s'arjească la pomnești!*»

pomost — avere.

ponciș — 1 în curmeziș. 2. numărul 5 în jocurile de copii.

pop — bucată de lemn ce se pune în mod provisor, spre a ține un gard sau o butie.

popas — stăruință: mi-a pus popas să fac acest lucru.

popelcă — mitarcă sau mânătarcă.

popelcuță -- dim de la mitarcă:

• popelcuță neagră
peste câmp alcargă »

(ghicitoare.)

popîndău (a sta) — a sta în fața altuia într'un mod provocător.

popîrnac — (v. cămineț.)

popoiac — popă tinăr.

poslete — (v. otcă)

posluș — îndrăsneală: «i-a luat poslușul (i-a tăiat apa de la micară.)»

pospai — pleavă ce rămâne după ce se vintură griul: «N'a, chioara la pospai, că țărîțe n'ai.» se zice de unul ce se uită urit.

postat — (v. lacră)

pos — glonț.

poșindic (adj) — scurt și diformat; lepădătură.

poșircă — prune fermentate, fig. băutură proastă.

potale — ciine leneș; fig. om leneș potale de om.

potrocoli (a) — a ocoli adevărul.

prală 1. lucrare d'a prașca: *îi dă prală.*
2. poreclă.

prăscău — puțină zăpadă.

Precup (serb) — Procopie.

preducea — unealtă pentru făcut găuri la opinci.

preduf — o mică gaură lângă vrana butii, pentru aerisire.

prelinge (a se) — a curge: *ia uite cum se frelinge.*

prelucă — avântul, porneala ce 'și-aŭ apele când pornesc mari.

premetea — otreapă de șters.

prepeleac — un așine cu crăcile relezate; se fac pe el copitele de fan.

prepuică — ibovnică.

prepeșiță — fus de fier care învârtesce piatra de sŭs a morii:

Ex De câte se fură în sat
 Cată la mine su'pat;
 Măine-poimîne-o să piară
 Și prepeșița de la moară
 Tot pe mine mă omoară...

se zice de unul deochiat ca hoț.

presucea — bucată de lemn în care e înfipt un cîrlig; cu ea se fac tîrștele de pus peste obielele de la opinci.

prociti (a) — cîrta pe cine-va.

procov — patură făcută din călți de câmpă; de aci *a improcevi.*

prosie — pămînt care a mai fost arat cu 2, 3 ani înainte; cel care n'a mai fost arat se zice *teînă* iar cel ce se ară în continuu se zice *ogor.*

prilestit (adj.) — sărit din minți.

primi (a) — a-și sări din minți: *om primit.*

prinde (a) — a prețui: «*prinde-mi-l cât
vrei.*»

priot (a) — ugerul vacii când depune.

pripeinîe — (v. pipiriu.)

priponi (a) — a lega vitele de copaci sau țaruș cu priponul, la mai mare distanță ca să poată paște.

prispai — pișa din spatele cămășii.

pristini (a) — a pune parte cui-va, a-l apăra.

priviță — prevență (la închisoare.)

priviță — bețișor ce se pune în putina deasupra verzei de acrit, ca s'o apese în jos, în zeamă.

pritocitoc — în espresunea:

Bisioc botezător

Bun vas de **protocitor..**

Bun vas, bună varză...

Hop toc, și-un pritoc /

Și un puiă de pritocitoc... /

prundar — 1. nume de om. 2. pasare ce umblă pe prundul girlelor.

prundurele — dim. de la prunduri.

Colea 'n vale 'n **prundurele**

Imi sint două focșorele,

Lingă două focșorele

Imi șed două surățele:

Una ride și-alta plinge

A de ride,

Foc s'aprinde,

Și-a de plinge

Foc se stinge . etc.

pucal — nume de familie.

puiandru — puii măricel: de fiară sau pom.
puitură — 1. timpul în care se seamănă porumbul sau fasolea: «*m'at brodit locmat în puitură.*» 2. punere de fluturi sau fir pe o cămasă.

R.

rac — lemnișor ramificat în două la cap; cu el se împedică căruța.

răgădui (a) — 1. a găsi: «*dă cu ce răgăduiește.*» 2. a agonisi.

răgălie-î — rădăcinele plantelor de pe marginea apelor, acelea în care se ascund peștii sau racii.

răgăliște — loc: «*își face răgăliște.*»

ragele — protectori, rude sau alte persoane care să-î dea mână de ajutor la vreme de grea cumpănă: «*nu-l vait că are ragele.*»

răgila (a se) — a se bizui în ajutorul cui-va, a se rezuma.

răgaz — timp de odihnă: «*n'am și eu un pic de răgaz.*»

— **raile** (fem.) — rea și țigănească.

raiste — singur și pustiu.

răscol — scândură găurită la amândouă capetele, unește carimbi de la căruța la capete.

răsfug — boală cu tuse la vite: «*vită răs-fugită.*»

răspăs — (v. răgaz.)

răsări (a) — a se ridica în sus (pinza sau ițele.)

raspiel — instrument cu care se strică cuele la încălțăminte.

rătuti (a se) — a-și uita rostul afacerilor, a se pierde.

rătuteală — pierderea șirului în care ar trebui făcută o afacere.

rătărie — apă multă turnată pe pomesteala sau scândurile din casă ca cind au bălăcit ratele: «*li., ce rătărie!*»

răvășel — dim. de la răvaș.

razi — numele unei localități.

reaburi și reburele — virfuri de ramuri uscate pentru făcut foc, crăcute

reamăt — sgomot, larmă mare.

refec — tiv la o pânză destrămată.

refeca (a) — a face refec; fig. a face rău altuia: «*te refec eu.*»

reteveiu — (v. cotromplete.)

rică — 1. început de ceartă între oameni: «*ce, umblă să faci rică.*» 2. cel ce face rică.

ricca — mic și diformat.

riic — capră nărăvașă.

rinnicos — rîvnitor, pofticos.

rindăș — cuțit întrebuințat de fierari.

roboată — zor mare și muncă multă.

rost — 1. forma ce-o ia pânza de țesut cind apăsăm cu piciorul pe țepe. 2. natra după ce s'a țesut.

roghină — locuri smircoase, rovine.

ronțai (a) — a roade, a mesteca mîncarea.

rotan — durița de la sucală, în formă de cerc

rotu — numărul 5 în jocurile de copii
(variantă.)

rujan — nume de bou.

ruptu (cu) — 1. cât va putea lucra. 2.
bucată cu bucată: «*am dat-o cu ruptu.*»

S.

sabaș — fisonomia neamului: «*te cunosc după sabaș.*»

săcotei — săculeț pentru sare.

sadină — pepinieră.

săin — culoare cenușie.

saitoc — 1. (v. pirpiriu.) 2. basamac.

săritoare — cascadă.

sas — epitet dat unuia ce mănâncă mult.

sbici (a se) — a se scurge apa de pe rufa
spălată sau de pe un loc inundat: «*s'a mai
sbicit locul.*»

sburătură — crâmpei de cracă sau prăji-
oară cu care se aruncă în pomi pentru a da
jos poame.

sburături (a) — a da cu sburături în pomi
sau arbori.

scălamba (a se) — a se strâmba.

scaloiu (usturoiu) — grăunte.

scâlcează — instrument pentru prins pește
(Rucăr.)

scărilă — partea din urmă a căruței, nu-
mită și **codârlă**.

scăuneciū — diminutiv de la scaun.

schilă — grămadă de copii nebunatici.

scârcium — (v. luică.)

scârciumi (a) — 1. a scînci (plîns de copil.)

2. a voi să-și ia vorba.

scobă (adj.) — 1. slab și prăpădit. 2. unealtă a rotarilor.

scofeli (a) — (v. a corleși și a coteli)

scofleajă — jumătate din coaja dovleacului rămasă goală.

scochină — (v. hodoghină.)

scolduș — prun toamnătic cu fructe mici și acrișoare numite **scoldușe**.

scorobaie (v. hodoghină și scochină.)

scoroci (a) — 1. a emite o părere. 2. a lăți o veste. 3. a scormoni ceva.

scoroji (a se) — a se usca; a se întări.

scoromnic — 1. cel ce caută să se căsătorească cît de tîner. 2. porumb scoromnic

scrob — 1. zăpadă înghețată. 2. lucruri de mâncare uscate și întărite așa că nu se mai pot mânca.

scule — hainele, procoavele, pernele, plapomele, etc., pe care le duc căruțașii de la casa miresei la a ginerelei (o parte din zestre.)

sdrambele și sdrambițe — năbădai: *«I-au apucat sdrambelele.»*

(în) **sëila** (a) — a prinde o haină cu acul numai așa de formă, nu pentru mult timp.

sfera — afacere: *«așa merge sfera.»*

sfeti (a se) — a se încerca să dea piept cu ceva sau să se avînte într'o afacere primejdioasă: *«nu te mai sfeti, că nu știi cum îi eși.»*

sforoeciū — epitet dat unuia ce tot sfărăie pe nas.

sgindări (—) a scormoni în foc ca să-l aprinzi; fig. a aprinde cearta între oameni.

sgindară — cel ce aprinde cearta.

sgireciū — instrument de fier al dogarilor.

sindie — vătășelul satului în vechime.

siripă — risipă.

sis!... (int.) — cuvinte cu care întoarcem caprele de la pașune.

sisiac — o **căsoaie** mai mare în acoperișul casei.

sisilică — (v. pipiriu)

siv — (v. săin.)

slaiu — un fel de poliță făcută în zidul coșului (hornului) casei, pe el se pun multe lucruri necesare gospodăriei.

slănic — horă

slaniță — locul unde se usucă prunele.

slomni (a) — a sloveni (literele). a începe să priceapă ceva, a-și cam da seama: «*ia ta-ceți, că am început să slomnesc.*»

slon — un fel de coșar închis cu **virghii** (lemne groase puse unul peste altul)

sloneciū — dim. de la **slon**.

smac — murdărie de pe o haină sau vas.

smag — gust urit la vin.

smetie — (v. peleacă.)

smicor — vârful arborelui.

smotoci (a) — 1. a smulge părul după un animal. 2. a bate pe cineva.

snamă, snamenă și snamenie — iasmă, om de lăpădat.

socote — numărul 7 în jocurile de copii.

socriță — 1. diminutiv de la soacră 2. femei ce face pe bucatăreasa la nunți.

Ex. **Socriță** postelniceasă

la strânge ce-ai pus la masă.

snagă — avere.

Horă.

sodomi (a) — a prăpădi.

sorti (a se) a se urina în pat copilul și a se murdări; **sortit**.

spahie — pățanie: *«vezi să nu dai în spahia mea.»*

spas — spațiul dintre ite și spată pînă la sulul pe care stă cu peptul gospodina. când țese

spei (verb) — pres. ind. v. a **speria** (pers. I = **mă spei**; pers. II = **te spei**.)

speră (subst.) — speranță: *«mi mi-e spera într'atâta.»*

spoit (adj.) — nebunatic.

sporoji (a) — a vorbi multe nimicuri

springlă — un fel de cursă întrebuintată de copiii pentru prins paseri.

spurcaciū — burete galben cu gust dulce.

stăvi (a se) — 1. a se agonisi: *«nu mi-s'au mai stăvit parale în pungă.»*

stăvilar — acea parte care oprește apa în scocul morii. **stavilă** = împotrivire: *«pune stavilă.»*

stengher — codru: de mămăligă, de piine, etc. ex. Un țigan venia pe un drum lung, lung de tot. Purta de gât o traistă plină cu stengheri de mămăligă și era îmbrăcat așa de frumuşel că-i curgeau hartapalele și câinii făcuseră nuntă după el. de drag ce li-era!... etc.

(Braşoave poporane.)

ster — un fel de albie de scânduri pe care se dă drumul apei când nu mai trebuie la moară.

sterp — albia apei.

stîrlîci (i) — a străluci.

stirigiu, stirigio — funingine arsă.

stichiū — stăruință cu impunere: «*Da cine mai poate scăpa de el? S'a pus cu stichiū pe mine...*»

Stobor — 1. Sobor. 2. Adunare de oameni la ușa bisericii: «*am să-l spuț în stobor.*»

Stocheciū — nume de om (Furești.)

storîste — târla oilor.

stufriș — crânguleț mic.

stopelniță — pământul cu care fierarul, inmuindu-l în apă, stinge cărbunii

sucâl — (la) — apucat de scurt să spuie tot ce știe: «*l-a luat la sucâl.*»

sucălete — un val de hârtie sau pânză făcut sul (înfășurat jur împrejur.)

sucăli (a) — a lua «*la sucâl.*»

sucitură — legătură de nuia pentru căruță.

suchermuri — părțile din care se poate incherbăla ceva.

sugar — 1. căprior mic la casă. 2. sugător.

sugu...sugu!... (interj.) cuvinte cu care se strigă țiezii.

sugurel — ied.

Sumendru — sfintu Dumitru. In seara zilei de sf. Dumitru copiii strînși împrejurul unui foc mare din mijlocul satului, aleargă sar și strigă: «*Hai la focu lui Sumendru!*»

vin la ei alți tovarăși și vin femei cu pâine, nuci, mere, etc.

surlă — (v. covergă.)

suvoalbe (a) — a învinge, a supune: «*că mă suvoalbe Lotrefu.*» în balada *Ghita Cătănuță*.

svorî (a) — 1. a suferi relele cui-va, a răbda.
2. a ierta D-zeu greșalele cui-va care n'a ținut vr'o zi în care a fost **obricit**. A suferi D-zeu pe un om rău pe pământ: «*Mă mir cum îl mai svorăște Dumnezeu cu atâtea rele câte a făcut.*» or «*doar nu te-o mai svorî Dumnezeu.*»

șaiū, — șaiac, postav alb.

șabac — găurele în forma florilor la pieptii cămășilor de flacăi.

șabace — cusătură cu sula la opinci în alipire: **cu șabace**.

șabăci (a) — a face opincile cu șabace.

șapcaliu (adj.) — cu mers urit.

șasiu — cam într'o parte (la minte.)

șegui (a) — a minți a ține cu vorba.

și — fi: ei și știind ceva (ei fi știind ceva.)

șilerî — pantofi pe talpă legați de picior prin niște curele.

șinJOR — pl. **șinjoare** — arminden, se pune la porți în ajunul lui *Sfîntu Gheorghe*.

șipci (a) — a bate șipci.

șestină — (nu pot preciza sensul)

șireag (pe) — cu stăruință: «*l-am pus pe șireag să facă rost de undă-o ști.*»

șistav — slăbănogit, anemic

șistăvi (a se) — a-și perde singele, a se îngălbeni la față.

șleau — noroiu amestecat cu zăpadă.

șleap — prost.

șocomete — (v. stengher.)

șocată — bucată mare de carne.

șocăț — puturos, leneș.

șofilă — fâșie dintr'o cămașă ruptă.

șofili (a) — a face **șofile** o haină.

șopăci (a) — a șopli.

șteap și ștofleac — ghimpe, măracine în care ne putem înțepa.

știftori — cuele ce se bat pe tălpile ghetelor sau cismelor.

știră (adj.) — stêrpă.

ștref — (v. gloabă.)

șubrav (adj.) bolnăvicios

șuct — subțiratec.

șugă — (v. șhilă.)

șupă — bucată. ex. «*mai e o șupă pînă la cutare*»

șupa (d'a) — din iuteală: «*am mâncat d'a șupa*»

șurlicăi — (v. lincote.)

șusleț — partea din urmă a căruței, formată din scânduri și din cotoac (codință.)

șuveicute — fâșii: **șuveicute** de slămină.

T.

tăbeică — sac mai mic.

tabon — 1. islaz. 2. locul cu liveze cât se poate întinde un cal legat ca să pască.

taghenie — cuvint întrebuințat în injurătură.

talpă — o scindură lungă și imobilă în casă, pe ea se păstrează ale bucatăriei.

tălbăriță — mocirlă.

taler — taler.

taină — conversație

taini (a) — a conversa.

tă-l — bată-l.

tanjă — 1. leneș. 2. afacere: «*să-ți spuie toată tanja.*» 3. nume de om (Tigănești.)

tântăvan (adj.) — prostănac.

tapangele — 1. un fel de curele ce le puneau haiducii pe piept. 2. palme: «*când ți-oii da cite-va tapangele, auzi câinii în Giurgiu.*»

Ex. (în înțelesul întâiu):

Noaptea fur ziua mănânc,

La picere cu curele

Degeaba mă știu haiduc:

Și la pept cu tapangele

Și la gât cu iminele

De drag să te uiți la ele.

tărăgeac — tinichea ce se pune la gura sobei.

tarpel — tăgăduială.

tărtacă — dovleac cu dungi.

tărtăcută — ciupercă mică.

tărtăneț — rotund.

Teclă — sărbătoare în luna lui Septembrie.

teflu — bot sau rit (la porci.)

teocă — piua în care ciobanii pun zărul.

tenchiu — nimic.

tepsan — 1. zidul coșului (hornului.) 2. corlate zidite în coș.

termenec — (v. presucea.)

tîrsînă — sfoară împletită din păr de capră, pentru pus peste obiele la cei ce poartă opinci.

tîrs, tîrșuri — crăci uscate.

tîrși (a) — a tîri: «*cum tîrșește opinca!*»

tîrtău — berbec d'un an.

tiz — cuvînt ce se zice cînd doi inși au acelaș nume.

toegi (a o) — a lua rasna: «*repede a toegito.*»

tofolog — moale la mers.

toieș — (v. **paniū.**)

toitan — ajuns la desvoltare.

toitanel — măricel.

toitănea — oală măricică.

toma' — tocmăi.

topîrnăvi (a) — a bătători

topor — 1. secure 2. secure mică 3. un rău sau denunț: *îmî făcuși toporul.*

toporișcă — 1. (v. topor.) 2. Numărul 9 în jocurile de copii.

torofleac — (v. tofolog.)

toroipan (adj) — voinic.

tovel — toporaș mic.

trancanale — (v. catrafuse)

trășură — (v. cleată.)

treanc — grămadă de gunoiu.

trochiță — dim. de la **troacă.**

troian — 1. (v. nămăt.) 2. cusătură șerpuită din lincuri, împrejurul ei se fac florile.

troneciū — dim. de la **tron.**

tronul mesii — un fel de ladă în care se păstrează mălaiul.

trud — nesimțitor, prost

trufanda (adj) — țanțoș, mândru.

terpel — o puțină pază la păscut: *«du-te cu oile alea pe coastă și dă-te un terpel.»*

teși (a se) — a se sfii: *«nu mă teșesc de fite-ce.»*

tiliuțe (a-și lua) — a lua lumea în cap, a pleca cât mai departe de la casa cui-va: *«la-ți tiliuțele cât mai curînd.»*

timburi (a se) — a se așeza cămașa pe cine-va într'un mod diform.

timnic — un mic acaret făcut la spatele casei de locuit. Acoperișu-i e prelungire din acoperișul casei.

tily — tigră mare pentru scos vin.

tîlbic — imitarea sunetului ce se produce când cade ceva în apă.

tindeică — unealtă de fier cu ajutorul căreia pinza stă întinsă bine la țesut.

tînji (a) — a băga vină pentru o greșală oare-care.

tântă (adj) — proastă, nesimțitoare.

târcoabă — lăpădătură.

tipos (cu) — cu obiceiuri rele, soiū rău: *«al dracului tipos ai fost.»*

tirișenie — firul afacerei: *«spune toată tirișenia.»*

tîrcavă (adj.) ciumpăvită ici colea: *«pădure tîrcavă.»*

târleciū — dim. subst. **târlă**.

tîrnafes — tignafes.

tîrmoacă — (v. șleaū.)

tîrmoci (a se) — a se umple de tîrmoacă.

tîrneciū — dim. subst. **tîrnă**.

tiromi (a) — 1. a trage la somn. 2. ai fi lene.

tulă — o tăbliță de tinichea ce se pune în curmezișul coșului (hornului.)

tuleiu — o varietate de prun.

tulnic — zăpăcit.

tulnici (a se) — a deveni tulnic.

turmac — scurt și gros.

tutui — a lua cu repezeala.

țacăni (a) — a umbla de colo pină colo de foame vitele.

țăpură — 1. (v. trufanda.) 2. nume de capră.

țâst — epitet dat celui ce-i sare țandăra din nimic: «*Ho țâstule*».

țâstos — mare în cap, dușmănos.

țiglar — botgros.

țiflă — prăjioară pentru hotar.

țilfă — o mare ridicătură de pământ în mijlocul unui șes.

țir — custură mică cu care se sapă flori la căpăținele roatelor

țircii (a) — a mulge lapte, nițel câte nițel de la o vită.

ținut (adj) — economic.

țirmonie — (v. trufanda)

țiteică — (v. luică.)

țitii (a) — a cânta din vioară lăutarul.

țocni (a) — a isbi cu înțepătură.

țolic — dim. de la țol

țop cordelușe pentru pus la cosite:

Cum ai trecut, Dido, Oltu

De nu ți-ai înecat țopu?

țurcalui — (v. cherchelit.)

țuri!... (int.) — cuv. cu care se strigă găinele.

turțudan — (v. **țilfă**.)
țuțudeiū — (v. **piscoteiū**.)

U.

u (numeral) — un: «*u-om*» (un om.)
ucide (a) — a bate.
une — unde.
unde — fiind-că: «*faci așa unde ai necăz pe mine.*»
unghie — cuțit adus în formă de unghie; cu el se fac flori la securi.
urin — zăpăcit.
urini (a se) — a-și perde rostul afacerilor din cauză de boală.
urineală — zăpăceală.
urmetit — (v. **urin**)
urmeti — (v. a se **urini**.)
urechiuș — ciupercă mică și roșie.
ursa — ursita.
uruială boabele de porumb pisate date pentru mâncare boilor și cailor.
usmeti (a se) — a se încumete, a se bizui: «*se usmețește în frate-său.*»
ușuia (a se) — a se ușura.
ușuință — înlesnire.
uște (să) — conj. verb a usca, pers. III.
uștubeu — gropița de pământ în care fierarul ține picioarele când lucrează la cușniță.
uti!... (int) cuv. cu care se strigă bobocii de rață.

V.

vac — 1. timp anumit, vreme: «*ce vac urît.*» 2. veac.

Ex. Iubește, puică, iubește
Și te uită ce iubești
Că nu-î cârpă s'o carpești,
Ci e **vac** să văcuesti.

văcui (a) 1. a trăi. 2. a-și trăi traiul.

văcălie — marginile sitei sau dirmonului, făcute din lemn sau tinichea.

vad (fără) fără timp, fără rost: «*at lucrat fără vad*» sau «*nașterea e fără vad.*» adică nu-î la timp.

vădui (a) — a face loc de **vad** într'o gîrlă.

vălătuci — valuri de apă.

vălcăluie — vâlcea mică.

vanghea — evanghelie; cuvînt întrebuințat în injurături.

vard și vartă — ceartă, dușmănie: «*sînt în vard cu el.*»

valos — firea rea dintr'un om: și-a dat **valosul** — și-a dat arama pe față.

văpaită — opaiță pentru luminat.

vărgel-le — vergele de alun care se pun la pânza de țesut.

vărzui (a se) — a umbla de coló pînă coló, lume multă

vătărog — partea bărbătească a unui iepure mic de zile; f. **vătăroagă**.

vătuie — 1. capră de un ân. 2. (v. **vătărog**.)

veacă — îndoitura pe unde se bagă stoaara de legat itarii.

verbunc — timpul cit ține o boală oarecare: «*degeaba umbli după doctorii, până nu și-o face ea verbuncu, nu-ți trece.*»

verbunci (în) — în lumea largă (nu vrea să spue unde se duce.)

verdes (la) — nici odată: «*cînd îmi plătești?*»
«*la verdes.*»

veșcă — vas de tinichea în care se ține cenușa cu apă la facerea săpunului.

veșcălie — (v. **văcălie**.)

vieliște — pustietate.

vier — putere, toiu: «*vieru'apei*»

vierbă — a zecea parte dintr'o jurubiță, trei fire din pânza din urzit:

Ex. Până oala fierbe

Faci două-trei vierbe.

vig — (v. **sucălete**.)

Vimpașa — Bimbașa: «*ce, ești Vimpașa, să-mi fie frică de tine!*»

vinet — vinuri multe, când se găesc aproape la toți cultivatorii: «*slavă Domnului anu-asta s'a făcut vinet destul.*»

viocel — 1. mărgelile la urechile caprelor.
2. cuvînt întrebuințat în jocurile de copii

vionoaie — ghionoaie

vipie — (v. **vier** în înțelesul I)

virghii — prăjini de tufan cioplite și puse una lângă alta spre a forma peretele unei case, s. **virghie**.

virtop — atât cât se poate lua cu coasa jur împrejur de un cosaș

visdură — ghisdură, (ghisdă) de puț.

vlăgui (a se) 1 a îmbătrîni, a se trece. 2 a se muia.

vleştie — (v. smetic și peleacă.)

vlog — ploae ce ține într'una, nu se mai oprește: «*e vlog.*»

votru — 1. mijlocitor între îndrăgostiți, purtător de vorbe sau scrisori.

Ex. De cât dragoste cu **votru**
Mai bine în pământ cu totu.

2. **vot** la alegere. (c. p.)

votri (a) — a purta ștafete între îndrăgostiți, a găsi cuiva ibomnică

vrafloriță — (v. stropelniță.)

vraişte — (v. orliște.)

Z.

zabăr 1. răsplata unei fapte rele: «*o să te ajungă el, zabărul.*» 2. nevoie.

zaba — un bețișor crestă la amândouă capetele și legat în gura ezilor ca să nu sugă.

zabaidoace — fiori ca de moarte: «*l-a băgat în zabaidoace.*»

zăbăuc — (v. urin.)

zăbun — mințean în cărlige.

zădară — ațitare: la ceartă la foc, etc. 2. cel ce zădărește.

zăgăși (a) — a prinde. Ex.

Dar cine le păste?
Cine le păzește?
Niță voinicel,
S'a luat după ele
Și le-a zăgășit
Sub verde molif
La lină
Fântână

Unde apa-i cură
Cate-o picătură;
Picătura
Cură
Ciutele s'adună
Să bea apă bună.

(colinde)

2. a prididi o boală pe cine-va : «*mi-e că până în primăvară mă zăgăsește.*»

zâlângă — (v. **cărcală**.)

zaloagă — tiriie-briu.

zânoagă — poiană nverzită

Ex Sus pe plaiu in sus
Și mai pe din sus
In cea **zânoagă** verde
Unde iarba-mi crește
Crește, mi-otăvește.

(colinde.)

zăpodie — (v. **japcă**.)

zăprît — cel ce nu poate ține urina.

zărnici (a se) — (v. a se izini.)

zăstimpuri (in) — din timp în timp.

zăzduf — văzduh.

zăvastră — un fel de pânză vărgată care se pune pe pereții casei în partea de sus.

zeldă (adj.) (v. **lălăe**.)

zătinoage (adj.) — lăpădături.

Ex. Tote **zătinoagele**
Și-așteaptă dragostele
Da o mândretă ca mine
Să n'am dragoste pe lume!...

zgalț — nojiță la opinci; de ea se leagă ațele sau târsănele.

zgavleajă — scofleajă de dovleac.

zideac — dim. de la zid.

zîce (a) — a cînta.

zîluțe — dim. de la zile.

zmăntui (a) — a zmălțui.

zloată — (v. **șleau**.)

zlombie (adj.) — îndemănatecă.

zoană și zob — gunoiu provenit din fructe sau cereale.

zobi (a) — a zdrobi, a face zob.

zoborină — ceea-ce rămâne după destilarea fructelor fermentate.

zodii — minciuni: «*ce spun la zodii.*»

zodios — 1. mincinos. 2. firos: «*ferească Dumnezeu, ce om zodios.*»

zoleală — ropoteală, alergătură maltă în jurul vre-unei afaceri.

zopăială — iuțală fără rost.

zorălia — horă.

zorliu — (v. părăpatic)

zotor — țifă la scroafă.

zotulă — (v.) **tulă.**)

zulum — 1. murdărie, cărcală, la sfârșitul unei lucrări. 2. (v. **zoleală.**)

